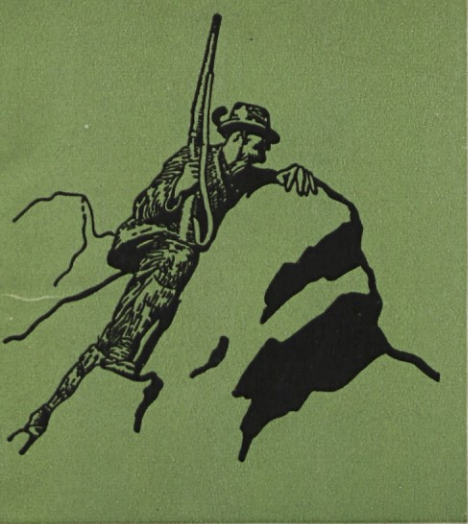

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije

Marec
1972

12

MALI OGLASI

Ograje iz pocinkane ali plastificirane žice nabavite po ugodnih cenah pri: ing. Lojze Kocmur, Podgorje 29, 63230 Sentjur pri Celju. O tem obvestite tudi svoje znance!

Prodaj psico posavko, 2 leti staro, prav dober gonič, telesna ocena prav dobro, je bila na preizkušnji. Lojze Brvar, Podvine 26, 61410 Zagorje ob Savi.

Naprodaj nov polavtomatski češki flobert, kal. 5,6 mm, na 8 strel, z garancijo. Informacije na uradništvu Lovca, Župančičeva 9, Ljubljana.

Prodaj dva meseca stare posavce, 3 psičke, 1 psička. Ludvik Kranjc, Podkraj 91, 61430 Hrastnik.

Prodaj nem. kdl. ptičarje-mladiče iz psarne Prulska, poležene 17. 1. 1972. Godni za prevzem konec marca. Jelka Bizjak, Hrenova 6, Ljubljana.

Zgubil se mi je brak-jazbecar, v začetku februarja, črn z rjavimi ožigi. Ime mu je Brin. Sporočite na telefon (061) 322-926.

Prodaj dobro ohranjeno polrisanico 16 x 9,3. Cena po dogovoru. Anton Stare, Titova 57, 64270 Jesenice.

Prodaj dva nem. kdl. ptičarja, stara po 6 mesecev, in nem. kdl. ptičarko, staro 6 let. Telesna ocena psice prav dobro, na tekmi ocenjena pozitivno. Vojko Kutnar, 68232 Šentrupert (št. 6).

Fazani, krmni ohrovt, race mlakarice

Tudi letos zbiramo naročila za **8—10-tedenske fazane z zgodnjim dobavnim rokom** iz fazanerije Zavoda za gojitev divjadi »Fazan« Beltinci. Naročniki bodo fazane prejeli po vrstnem redu naročil, zato priporočamo, da jih naročite čimprej. Naročila sprejemamo samo do 10. marca.

Do 10. marca t. l. sprejemamo tudi naročila za **seme strženastega krmnega ohrovt**, ki je vsestransko uporabna krmna rastlina za vso divjad. Za zasa-ditev s sadikami se rabi okrog 2 kg semen na 1 ha.

Zbiramo tudi naročila za:

račja jajca po 4 din, z dobavo po 15. marcu;
enomesečne račke, godne za izpust, po 25 din, z dobavo po 1. juniju;
odrasle race po 50 din.

Vse cene franco Dobanovci — Srbija.

Lovska zveza Slovenije

Lovska zadruga tudi letos odkupuje kožuhovino divjadi

in sicer v mestih, kjer ima svoje poslovalnice:

13. marca 1972, od 8. do 15. ure v NOVEM MESTU, Ul. Herojev 8

14. marca 1972, od 8. do 15. ure v LJUBLJANI, Trubarjeva 7 a

15. marca 1972, od 8. do 15. ure v CELJU, Tomšičev trg 13

16. marca 1972, od 8. do 15. ure v MARIBORU, Gregorčičeva 11

Kož domačih zajcev (kuncev) in polhov ne odkupujemo

LOVSKA ZADRUGA ZA SLOVENIJO
LOVEC — LJUBLJANA

OPOZORILO

glede prejetanja »LOVCA« v novem lovskem letu

UPRAVNI ODBORI LOVSKIH DRUŽIN!

Če še niste odposlali članskih seznamov za lov. leto 1972/73, storite to takoj, če želite, da bodo vaši člani »Lovca« prejeli v redu. Obrazce — seznam članov — smo razposlali področnim zvezam 18. januarja 1972.

Pred naslovnimi poštom obvezno navedite njihove poštno številke!

Članske sezname pošljite področni zvezi, ne pa neposredno LZS! Prav tako dodatne sezname med letom sprejetih članov!

Naklado vsaki številki »Lovca« določimo 10 dni pred izidom številke (npr. 20. marca za aprilsko številko). Vsem lovcem, katerih naslove prejmemo na članskih seznamih od področnih zvez do 20. v mesecu, jim zagotovo pošljemo vse nadaljnje številke, pred tem izišle pa le, če jih bomo imeli še na zalogi.

Sicer vsako številko »Lovca« tiskamo z določenim številom rezervnih izvodov, vendar ne moremo zagotoviti vsem zamudnikom in med letom sprejetim novim članom, da bodo dobili tudi vse številke za nazaj.

Tovariši lovci!

Spremembe naslovov, nastale zaradi preselitve med letom, sporočajte neposredno uradništvu »Lovca«. Poleg novega naslova (s številko vaše pošte!) javite tudi stari naslov in obvezno tudi vašo lovsko družino.

To v vednost, da ne bo nepotrebnih negodovanj.

Uredništvo

Lovec

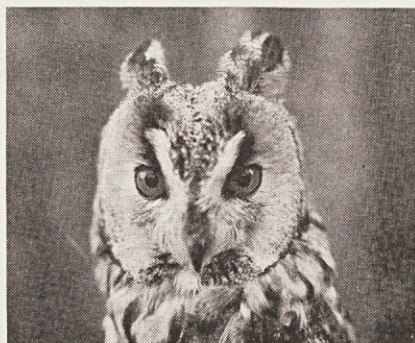
glasilo Lovske zveze Slovenije

LIV. letnik

št. 12

marec-sušec 1972

Foto Janez Gregori: Mala uharica (Asio otus) je vranje velikosti in pri nas poleg lesne sove najbolj pogostna. Na ozemlju Slovenije živi 10 vrst sov, lahko se pa pojavi še kak izreden gost. Vse sove so z zakonom trajno zaščitene, saj nam z uničevanjem malih glodavcev delajo veliko korist in pomagajo ohranjati naravno ravnotežje. Kot večina ptičjih vrst tudi sove postajajo vedno redkejše. To nam ukazuje, da moramo predpis o zaščiti brezpogojno spoštovati. Zato puške proč od sov, saj ne sodijo na zid, kjer se nabira nanje prah, ampak v naravo!

Vsebina

Prof. Ivo Božič	Sm lovci ali mrharji?	354
Francè Avčin	O nastanku nove vrste lovske krogle	356
Dr. Milan Orel	Steklina	361
Tone Černač	Spomini na strica	364
Janko Perat	Gore — kakor beli cvetovi — VI., VII.	365
Po lovskem svetu:	Nekaj pogledov na lov v Romuniji — Ing. Vasile Cotta	368
Lovski oprtnik:	Divji lovci pred sodišči na Gorenjskem — -elf-	370
Vprašanja-odgovori:	Kakšni so solniki in kdaj jih polnimo?	371
Mladi pišejo		371
Lovska organizacija:	Petindvajset let LD Rogatec — A. Koser	372
Jubilanti		373
Umrli:	Ing. Franjo Grünfeld	373
	Dr. Janko Lavrič	374
	Franc Nosan	374
Lovska kinologija:	Plan kinoloških prireditev za leto 1972/73 — Kinološka zveza Slovenije	375
Lovsko izrazoslovje:	Lovske šege in navade — C. F.	377
Šaljive		380

Smo lovci ali mrharji?

Prof. Ivo Božič

Tovariši lovci, vprašanje, ki sem ga zastavil, ni lahko in zato predlagam, da pravilen odgovor poiščemo kar vsi skupaj. Nič novega ne povem, če mimogrede omenim, da se je pračlovek moral ukvarjati z lovom, da je prišel do hrane. Danes pa nam lov ne pomeni vir prehrane, ampak dejavnost, ki nas plemeniti, krepi. Če je pa to vedno tako, bo razvidno iz naslednjih vrstic. Marsikaj ne bo prijetno slišati, toda poglejmo resnici v oči!

Upam, da delim z vami mišljenje, če rečem, da je le majhen del lovcev, ki v lovu iščejo korist. Kdor pa išče korist na račun divjadi, ta ni pravi lovec, ni ljubitelj in gojitelj divjadi in mu zato tudi ni mesta v lovskih vrstah! Take bi morali izključiti, saj ti s svojim početjem blatijo ne le sebe, ampak celotno lovstvo. Lov je oziroma naj bi bil dejavnost, ki človeka plemeniti, krepi prijateljstvo, dejavnost, ki ustvarja tudi zdrave odnose med ljudmi... Morebiti bi

kdo vprašal, kako naj bo lov plemenit, če streljamo divjad? Kdor tako vprašuje, ne ve ali noče vedeti, da lov ni zgolj ubijanje, ampak predvsem gojitev in skrb za divjad. Ali ni plemenito, če rešimo nebogljen mladiče pred propadom? Ali ni plemenito, če pozimi hranimo divje živali, če skrbimo zanje ob visokem snegu, poplavih, požarih? Plemenit je lovec, ki ima vedno pred očmi skrb za divjad, skrb za njen nemoten razvoj... in šele čisto na koncu kot nujno zlo potreben odstrel! V težkih dneh za divjad se pokaže naša plemenitost, če smo uredili krmišča za jelenjad, srnjad, fazane in nastavili tudi našemu dolgouhcu kak sočen grižljaj? Vprašajmo se in si sami pošteno odgovorimo! Smo li uredili steze do krmišč? Pazimo, da se ob krmišču ne zadržuje nepovabljen gost? Smo res vse storili za živali v zanje težkem času? Iz tega se lepo vidi, da je pri lovu mnogo plemenite dejavnosti, kar je od-

visno največ od nas samih, kako se ravnamo, kako skrbimo za divjad in sploh za divje živali! Zavedati se moramo, da lov ni le streljanje divjadi, temveč skrb zanje, odstrel pa je tudi pomoč preostali divjadi za njeno boljše življenje. Pravi lovec je s srcem pri divjadi, je s srcem v naravi. Uživa v opazovanju divjadi, ni mu žal osebnih žrtev za cilj, ki je: skrb za divjad pa tudi druge divje živali.

Kako pa v resnici ravnamo z živalmi? Pogosto hote ali nehoti (nevede) grešimo s svojimi dejanji. Pogosto je tudi pomanjkanje srčne kulture, pomanjkanje lovske etike! Čeprav mu je npr. dolgouhec predaleč, vseeno strelja, kljub temu, da je lovec na sosednjem stojišču bliže zajcu — se zbudi zavist, kar bi ne smelo biti. Prav tako je napačno, da streljamo zajca s premočnimi šibrami, češ da ga prime le ena štirica, bo padel. Res, ena šibra mu raztrga nogo ali ga rani v mehko, a jo zajec vseeno odnese, da potem nekje žalostno pogine ali postane plen ujede, roparice. Vedeti moramo, da zajec ne pade od ene hude rane, ampak od šoka, ki ga povzroči udarec več šibkejših šiber na njegov živčni sistem, ki je v vrhnjih plasteh mišičevja pod kožo. Ne-lovski strelji so težak prekršek lovske etike, ki je še mnogim lovcem španska vas. Zame ni lovec, kdor pravi: »Vodomca, sivo čapljjo je treba pobiti, ker jesta ribe!« Kdo nam je dal to pravico, da odločamo, kaj smejo živali jesti in kaj ne? Kdo nam je dal pravico, da odločamo, katera vrsta živali sme in katera vrsta ne sme živeti? Sami smo si vzeli to pravico. Živalim jemljemo življenjski prostor, hrano jim zastrupljamo z raznimi škropivi, praški... streljamo jih iz »strasti«, nazadnje pa jim še prepovedujemo jesti, kar jim je narava določila! Narava je določila, da se ta žival hrani z žuželkami, druga z zrnjem, tretja z ribami, četrta z mrhovino itd. Ta-

Foto ing. T. Kočar: Hermelin bo kmalu slekel svoj beli kožušček

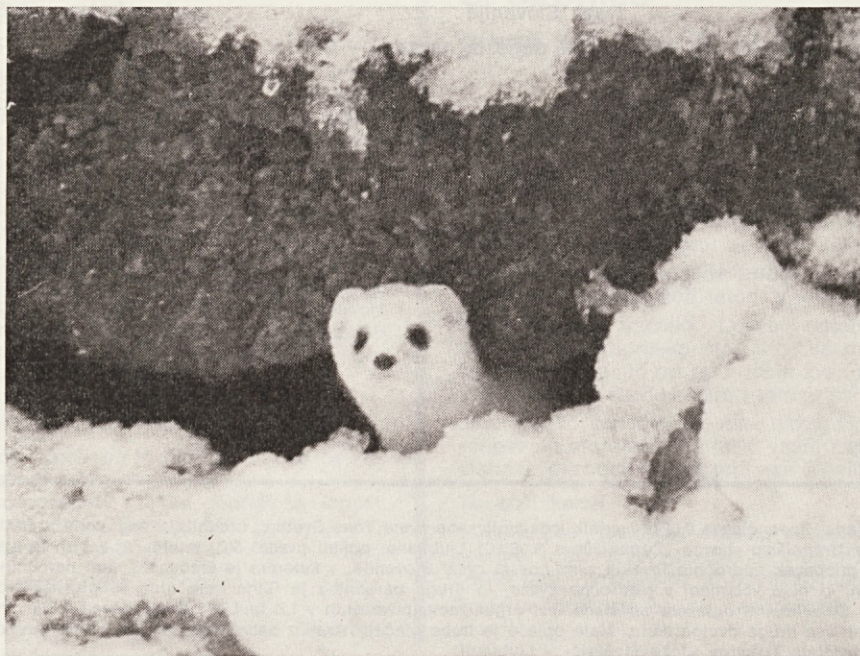

Foto M. Langus: Delo mrharja, potepuškega psa ali zimske stiske?

ko je vse uskladila, da je bilo v naravi ravnotežje. Sedaj smo se pa ljudje postavili na mesto narave in naredili razdejanje. Kam smo že prišli in kam bomo še prišli?!

Zgrozim se ob pogledu na stene »lovskih« sob nekaterih »lovcev«. Ali res ne vemo, kaj je trofeja. Sram naj ga bo, kdor ponosno razkazuje na steni vodomca, detla, žolno, sove raznih vrst itd.! Mnogo vse leto zaščitene živali! Brez vsakega dovoljenja je kršil lovski zakon, pobil zaščitene ptice in sedaj jih razkazuje. Ali moramo res vse pobiti in uničiti! Tovariši lovci, vprašam vas, ali se strinjate s takim početjem? Če se ne, zakaj ne nastopite ostreje proti takim »lovcem«?

In kje je lovska etika, da streljamo vse ujede? Brž ko je ujeđa, že rečemo »jastreb« in — pok! Tako pade kačar, sršenar, ribji orel itd. Tako daleč smo že prišli, da nekaterih ujed praktično ni več. Le kako smo »spoznali«, da so ujede in roparice »vsega krive«? Toliko milijonov let je bilo ravnotežje v naravi, kar naenkrat pa so ga ujede in »roparice« porušile! Res je pa človek tisti, ki ga je porušil. Seveda, krivca je bilo treba »najti« in grešni kozel naj bi bile »roparice«. Toliko smo »gorki« kragulju, skobcu, a pri tem pozabljam, da ima prav vsaka žival svoje mesto v naravi, ki ga ji ne smemo odvzeti! Ne vem, zakaj smo »napovedali vojno« ujedam in roparicam!? Ali jih je res toliko, da so tako zelo škodljive drugim živalim? Krive so pač samo zato, ker za nas niso »prava vrsta«. Vsi ti »grešniki« pa kaj malo škodijo v primerjavi s človekovimi »posegi« v naravo. Razna škropiva, praški, odplake, odtoki, plini, dim, strupi delajo ogromno škodo, a pred tem še vedno mižimo. Ugotovljeno je, da se prah in dim iz tovarn (cementarne, elektrarne) useda na rastlinje. Tako umira rastlinje, umirajo živali, ki ga jedo. Prah

se jim nabira v koži, kar povzroča srbenje, da se žival drgne ter poškoduje kožo. Tako nastajajo rane, kar je odličen pogoj za razvoj virusov, bakterij. Ali se bomo še čudili, če je živali čedalje manj? Navadimo živali, da bodo jedle prah in vse druge naše »dobrine« pa jih bo zopet povsod dovolj! Mislimo, da z raznimi škropivi, praški uničujemo mrčes. Seveda ga, toda te zastrupljene žuželke jedo ptice in poginjajo tudi one. Za ilustracijo naj povem, da so v neki zahodnoevropski državi organizirali akcijo in so po škropljenju nabrali 28 000 mrtvih ptic pevk. Koliko jih pa niso našli? Bomo še govorili, da so ujede in roparice »krive« vsega!? Poleg vsega tega, da smo tako »raddarni« s prahom, škropivi, praški, se spomnimo še naših dejanj v naravi! Kje ostaja lovska etika? Le kako more lovec reči, da mora na slehernem obhodu po lovišču nekaj upleniti, če ne drugega, vsaj vrabca. Ne vem, kdo je »iztuhtal«, da je vrabec tako škodljiv? Presneto malo smo hvaležni tej ptici za vse tisto, kar nam dobrega stori. Upam si trditi, da tega ni tako malo. Ali pa primer: lovec je ustrelil detla in trdil, da je uplenil kljunača. Zamerim tistim, pri katerih je opravlil lovski izpit! Ustrelil je kukavico in trdil, da je skobec, ubil je navadno postovko in spet je bil »skobec«. Toda tako skreganih z ornitologijo je več lovcev! Zato pri lovskih izpitih ostrejši kriterij!! Kje je pa napi-

sano, da mora biti vsak lovec, če pa ne izpolnjuje osnovnih pogojev?

Naj omenim še tole: Ornitološki oddelek Prirodoslovnega muzeja Slovenije mora prositi vsako posamezno lovsko družino za vstop svojih uslužbencev v lovišče in pri tem odločajo pogosto taki, ki o naravi nimajo pojma! V ČSSR imajo prav vse znanstveno-raziskovalne ustanove proste roke pri odstrelu zaščitene vrste. Le kako naj bo raziskovalno delo uspešno, ko ga pa zaviramo!

Naj se še malo zadržim pri živalskih vrstah, ki niso zaščitene. Ali ne bi mogle lovske organizacije same zaščititi določene vrste, če je že zakon ne ščiti? Sicer pa imam občutek, da je lovski zakon mnogim v napotje, ker prepoveduje streljati to in to. Toda ti naj vedo, da imamo zakon zato, da ščitimo tisto, kar je ogroženo, ne pa zato, da nas v nekih pravicah omejuje. Ali res pri nas ni prostora za sivo čapljo? Po lovskem zakonu ima prekratek lovopust! Pa ujede? Škrjančar je praktično pri nas izginil. Pepelasti splinec je kaj redek, a je tudi nezaščiten. Zakaj tako? Zaščitimo tisto, kar je res pri nas, ne pa nekaj, o čemer mnogi sploh še slišali niso! Planinski orel je v Sloveniji zelo maloštevilen pa še ni popolnoma zaščiten. Sicer ga pa nekateri lovci zelo sovražijo, češ da uničuje gamse in svizce. Avstrijci so znani uspešni gojitelji gamsov in svizcev pa imajo orla popolnoma zaščitenega. Če-

belarja smo že »prepričali«, da mu pri nas ni mesta. Ali res hočemo, da se čebelarju pridružijo še siva čaplja, vodomec, planinski orel in še nekatere druge živali? Kaj pa divji prašič, kune, lisica? Ali jih je res nujno treba pobijati vedno in povsod? Je to lovsko, da ubijemo lisico ali kuno v času njene visoke brejosti, ali ko ima še majhne mladiče? Kdo nam je dal to pravico? Nujno je, da bi bile prav vse živali zaščitene v času visoke brejosti in kotitve oz. gnezdenja. Če pa bi se kakr ujeta, roparica le preveč namnožila, naj bi s posebnim predpisom dovolili znižanje njenega števila v primerenem času. Zamislimo se nad tem! V veliki meri je na nas samih, kaj

se bo in kaj se ne bo ohranilo. Marsikaj lahko še rešimo in popravimo. Toda skrajni čas je! Pri tem imajo veliko odgovornost tudi preparatorji. Preparator iz Celja je objavil, da ne sprejema v delo nelovnih vrst živali. Na mestu bi bilo, da bi to storili in se tega tudi držali prav vsi preparatorji, saj bi s tem veliko pripomogli pri naših naporih za ohranitev narave.

Tovariši lovci, s svojim ravnanjem vedno in povsod dokazujmo, da nimajo prav tisti, ki nas blatijo z mrharji. Bodimo vedno in povsod ljubitelji in gojitelji divjih živali! Bodimo vredni naziva lovec — ljubitelj narave!

H. P. ima tudi lastno tovarno medenine, pa si lahko vleče tombakaste palice na natančen zunanji premer (kaliber) krogle in idealno okroglo. Neka švicarska specialna firma, ki sicer v Avstriji dela sestavne dele ur, za H. P. pa še druge natančno stružene predmete, se je zavzela za krogelna telesa in kmalu smo imeli prve tovarniško polnjene vzorčne naboj. Šele ko smo se bili naučili lovske krogle strelne natančnosti preskušati po lovsko, iz odličnih pušk in ne kot vojaško strelivo v hitrem ognju iz cevi, vpetih v »strelne stroje«, je stvar pričela streljati bolje kot vsi siceršnji naboji H. P. Naš stari slovenski puškar, zavoljo svojih puškarskih čarovnij ter strelske spretnosti od Milana do Beograda slovit A. Longyka je z »Musterfertigung« — z vzorčno izdelavo streljal iz vrste povsem poljubnih pušk »odlične« slike zadetkov (po 5 strelav v krog 5 cm ϕ), brez strelnega okvira (Preuss), kar lepo napol leže in dobro podloženo. S puško Steyr-Mannlicher 7 $\times$ 64 pa je streljal »posebni razred« (po 5 strelav v krog pod 3 cm ϕ). Pri tem je mirno trdil, da si upa s temi krogli takole mimo grede zabijati risalne žebličke na tarči 100 m v les okvira... Prosto lebdeča, kovana, a zunaj nepostružena (vlakna jekla tako niso porezana), proti ustju rahlo ožeča se (konična), temperaturno domala neodvisna cev ter čudovito mehko proženje ter rahel udarec zaklepa tega odličnega orožja bi mu bili to tudi omogočili, kot sta tudi dobitniku novega svetovnega rekorda z vojaško puško .308. Žal je bil za naju takrat vsak naboj sila dragocen. Toda to zabavico si še čim prej privoščiva! Od takrat znano kritični mojster Longyka na ABC prisega, da le ostane taka tudi v velikoserijski izdelavi.

V Hirtenbergu je bilo vse v dobrem teku. Sveže, tehnično kot fizikalno visoko izšolane moči so prišle na vodstvo in se zavzele za

O nastanku nove vrste lovske krogle

Francè Avčin

(Nadaljevanje in konec)

Razmišljala sva, tovarna in jaz. In prišla oba hkrati vsak s svojo enoprekatno kroglo, H. P. s še nolsersko, čeprav že boljso, jaz pa s svojo prav prvo, tisto, ki jo je kot prvi dobil moj poltonski konj. Primerjalni poskusi ter razglabljanja pa so odločili za mojo kot boljso od obeh. In pri tem je ostalo, rodila se je varanta III, za mene le znova rodila. Medtem je izšel zelo samozavesten klic tovarne RWS v prid njene odsekano stožčaste krogle KS. »Pozabite vse, kar veste o kroglih!« je pisalo na reklamah. Dal mi je še poslednji vzgon za mojo brezplašno, domala tudi brezsvinčeno univerzalno kroglo za veliko divjad. Kajti svinčeno jedro ABC III je zneslo komaj 15 % skupne krogelne gmote. Vse krogelno delo je prevzel tombak, o jedru ter o go-

bičenju je bilo komaj še mogoče govoriti, temveč le še o sredstvu za razprtje ter o zavrtju konice same vase.

Praktični poskusi hitrosti ter tlaka so pokazali, da od masivnega repnega dela ne grozi prav nič slabega, če je le tombak kakor treba; da so plinski tlaki povsem normalni; le malce pogresivnejši, počasneje goreči smodnik bi veljalo vzeti. S tem, da pride specifično gostejši svinec (ca. 11,3 g/cm³) v konico krogelnega telesa, bo lega njenega skupnega težišča le ugodnejša. Tistih 15 % morebitnih drobcev naj kar ostane, v duševno pomiritev lovcev, ki niso srečni brez vsaj nekaj notranjega »strela s šibrami.« Bi jih pa lahko tudi povsem spodrezali, da bi tako dobili povsem čisto prebojno kroglo. Vse je bilo nared.

svojo kroglo z mladostno zagnanostjo, nekateri zakrneli »zavirači« pa so izginili. Stara preskušena roka, po rodu celo iz nekdanje še bele Ljubljane, je zopet vzpostavila red.

Doma pa nisem spal: videti sem hotel, kaj bi se še dalo z ABC iztisniti iz nezadostnih oz. nemoernih nabojev. Šmon me je oskrbel najprej s krogli 8 × 57 IS, slej ko prej pri nas najbolj razširjenim lovskim nabojem vojaškega izvora, vendar s kaj klavrno, po konstrukciji kar 70 let staro butasto kroglo s tankim bakrenim delnim plaščem. Ob njej si naši lovci raje najdejo cenenih — po možnosti zastonskih (prijatelji-ostrostrelci) vojaških nabojev, odpilijo jim konico, da se pokaže svinec, vanj pa zavrtajo primerno luknjico, če je treba kar z žebliem. S tem potem streljajo močno parkljasto divjad. Sicer celo uspešno, vendar vedno v nevarnosti, da jim kak krogelni plašč v cevi, zlasti če je stara, vojaška, nekoč zarjavela, obtiči, medtem ko izleti samo svinec. Pri naslednjem strelu gre namreč cev v kosce.

Na Belju je z ABC šlo tudi iz 8 × 57 IS imenitno. Tamošnji za lov specializirani gozdarski inženirji, zlasti njihov balistik M. Rapajič, so se za stvar zavzeli, poklicni lovci, ti fantastični strelci, pa so streljali. Srnjad na primer streljajo skozi vrat ali nizko zadaj skozi črevesje, da ta del poškodovane kože lahko vsaj odrežejo, ker jim »moderne« kroglo za veliko divjad sicer živali razbijejo do neuporabnosti, zlasti za izvoz. Brž smo vedeli vse: stara 8 × 57 IS v izvedbi ABC za kako 7 × 64 v lovski učinkovitosti komaj kaj zaostaja, zlasti še, ker svoj višek dosega iz cevi skromne dolžine, 7 × 64 pa po balističnih tabelah iz neresničnih in nemogočih 70 cm, celo 72 cm.

Po strelu na zelo oddaljeno staro košuto vrh nekega nasipa (strel sem zaman skušal preprečiti) smo

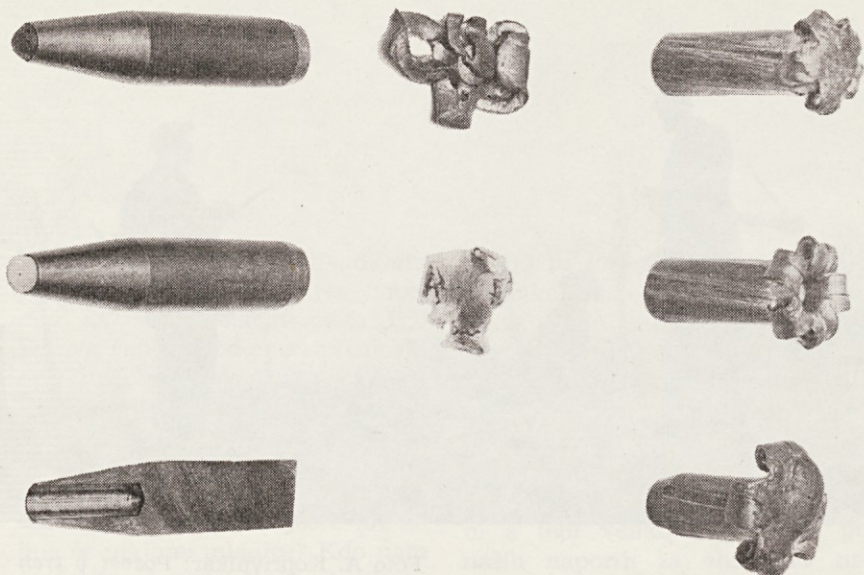
Foto A. Koprivnikar: Posvet v treh

ogelj kar ustavili. Bilo je 323 m pa je krogla 12 g vseeno predrla eno rebro, močno grodnico poševno gladko prežagala, šla skozi srce in še skozi eno rebro ter izstopila skozi ramenski sklep z običajnim ostrorobim izstrelom. Kaj smo hoteli še več! Izreden strellec Joška Kištot, beljski poklicni lovec, mi je dejal, da je držal na hrbtenico. Normalno, po tabelah, bi bil moral košuto pošteno podstreliti. Tako sem ABC ponovno ujel pri samovoljnem početju: na padajočem delu svojega leta noče slediti teoretični krivulji po tablicah, temveč nekako jadra nad njo in tako kaže večjo razanco, kakor ji pritiče. V tem pogledu ni edina, tako npr. 6,5 × 57 R iz moje trocevke s kroglo 6 g na 200 m, kamor je pristreljena v piko, pade na 300 m za komaj pol padca po tablicah (21 cm). Obnašanje te vrste je komajda poznano, pojasnjeno pa prav nič.

Prišlo pa je še zanimivejše. In sicer s 6,5 × 57 R, ki jo na splošno štejejo za komaj še uporabno za težko divjad, le pri res dobrih zadetkih, in je zato tudi zanjo prepovedana. 6,5 × 57 (R) je pa s 6 g znano priljubljena »gamsja« patrona v Alpah. Z ABC — 9 g je delovala prav presenetljivo. Najprej domala vzdolžni strel poševno od zadaj na bežečega jelena z lovцем Ivanom Dragarjem v gojitvenem lovišču LZS na Pokojišču: vstrel na 70 m za zadnjim rebrom, izstrela sicer ni bilo,

a mali »kronski rezkar« je tičal v najspodnejših vretencih — v vratu! Naj se ob tem in podobnih nelovskih strelh lovci ne zgrajajo. Bili so namerni, kajti samo iz pravih strel v pleče bi se bili o resničnih zmogljivostih in lastnostih nove kroglo ABC naučili premalo. Pri vzornih strelh pade divjad itak z marsičem, kar je sicer povsem nezadostno. Divji lovci to le predobro vedo. Tako mi je po nesreči padel jelenček za gojitveni odstrel z .22 Winchester Magnum iz vložne cevi, ker sem na trocevki v naglici pozabil premakniti na kroglo. Nato mnogo košutarije na Belju, pa z mladim inženirjem Ernöjem Paso v še lepših loviščih onstran Donave dva jelena, prvi na 200 m, težak domala 200 kg iztrebljen, tudi ta z običajnim izstrelom! Lovili smo na saneh, pa smo na snegu in rastlinju videli vse kakor narisano: na izstrelni strani meter, dva dolgi pahljačasti brizgi tkiva, krvi, finih kostnih delcev, zlasti pa mnogo dlake! Pri nekaj slabih zadetkih v mehko nas je obojestranski krepek krvni sled vselej tudi brez psa privedel do plena, povečini že umirjenega. S tem je bila moja dobra, stara izvrstna Sauerjeva trocevka 16/16/6,5 × 57 R rešena, poleg vse letoče in tekoče male divjadi in srnjadi sedaj lahko lovim tudi težko veliko divjad.

Še nečesa sem se naučil ob ABC. Od nekdanj mi je bila uganka,

Slika 6: Zgoraj — krogla ABC s svinčnim vložkom, zraven nje ostanek takega vložka in taka krogla, le malo odprta, izstreljena skozi šibko divjad. Sredina — krogla ABC s plastičnim vložkom, zraven nje tak vložek po strelu in še ne povsem razprta krogla v obliki »kronskega rezkarja« (srnjad). Spodaj — ABC varianta III v prerezu brez svinca in ob njej običajna končna oblika po strelu skozi močno divjad, ustreza sl. 4, premer je večji od dveh kalibrov

kako da v strelnem kanalu za ABC s prstom ni otipati ničesar več, preprosto le luknja, iz daljave črna kot pogled v kako cev; kako da so celi kosi reber kar izginili, da pa le-tó ni povzročilo kakih grdih izstopnih ran zavoljo s seboj potegnjenih kosti? Star srnjak v Kočevju mi je posvetil v to temo: zadet poševno od zadaj je imel izstrel prav skozi lopatico na nasprotni strani. Okrog krožne luknje v koži ter kosti je bilo videti belkast kolobar: fino zmleta kost, ko da je ostala za rezkarjem. Novega pojava si nisem znal razlagati drugače kakor takole: krogla se pri letu vrti s peklen-sko hitrostjo, kakih 4000-krat v sekundi. Če je krogelna glavica pri tem ostroroba, nožasta kot glava rezkarja (frezerja po pravopisu, a izraz se mi Slovencu upira), ki ga vztrajnostna sila krogelne gmote žene naprej, se skozi tkivo in kosti preprosto prežre, jih prevrta. Odtod te idealno okrogle ostrorobe izstrelne rane brez resic, manjkajoča koža ter fini drobci poleg brizgov tkiva ter krvi po tleh na strani izstrela, ko smo jih doslej vselej iskali na vstrelini. Izstopajoča krogla jih zmlete potisne pred seboj, vzame

s seboj in posesa za seboj. Kdo mi more stvar bolje, drugače razložiti? Z visokofrekvenčnim senčnim filmanjem v prozorni želatini bi se to morebiti dalo dokončno pojasniti.*

Sesalni učinek širokoglave krogle po izstopu mora biti prav znaten. Po strelu na košuto v Lomu nad Tržičem mi je krogla siknila še skozi rogovilo v grmu kak pol-druhi meter za njo in v zemljo. Na široki »rani« v lesu sem na svoje veliko presenečenje odkril kot pravcati brivski čopič vanjo vstreljene košutine dlake!

V dveh primerih zelo poševnega strela nam je skozi nekoliko eliptično, a slejkoprej normalno izstrelno rano potegnilo lep kos srnjega želodca, nepretrganega! Pri iztrebljanju smo ga lahko — zopet celega — preprosto povlekli nazaj v trebušno votlino. Razlaga je možna le ena: izreden sesalni

* Medtem je golo naključje pripomoglo vsaj delno pojasniti ta pojav: V tovarni H. P. smo streljali v vlažno celulozo, da bi preverjali deformacijo krogel. Nekaj jih je prodrlo skozi $\frac{3}{4}$ metra celuloze še v debelo desko zadaj. Vse so imele »rogove« zasuknjene, kakor poteka vrtež cevi, okrog glavice pa so bila navita lesna vlakna. Krogla se tedaj vrti celo še, ko se je na svoji poti že ustavila.

(vakuumski) učinek izstopajoče zmaličene krogle ABC! Odtod verjetno tudi nenavadno močno slišen udarec krogle na živalsko telo.

In še poslednji pouk iz dosedanje šole: H. P. mi je dala kot tombak za krogle neko sumljivo svetlo palico 7,2 mm (premer krogle). Krogle 7 × 64 iz nje so bile videti kakor medeninaste. In glej, dva jelena sta šla kilometer daleč, brez izstrela. V njiju najdeni krogli ABC sta bili samo še vodilni valj, »ovnovi rogovi« pa so bili vsi odlomljeni. Prekrhko! Sta pač tombak in »tombak«.

Doma sem s prijateljem Šmonom, sedaj upokojemcem, delal še nadaljnje nenavadne poskuse z ABC, prav prekucuške za globoko zakoreninjene dosedanje nauke lovske balistike. Opazila sva, da se telo krogle ABC z odprto vrtino v stiskalnici žalostno zmlinči. Če pa si vanjo vložil karkoli gnetljivega, ne ravno svinca, je takoj zopet nastala popoln rezkar. Če je bil to lahko vnetljiv plastik, je v zraku puščal dimno sled, da je bila krivulja leta kar vidna. Trši plastik je zdržal. Zdržal pa je tudi kit za okna, v H. P. vlitto žveplo in nazadnje — naj mi bo odpuščeno — zobna pasta... Vse je delovalo pod stiskalnico, plastika (PVC) pa tudi na srnjadi. Brez sleherne možnosti nastanka trdnih drobcev sta uspešno ustrelila in še streljata moja kolega z Elektro fakultete, mlada doktorja Cajhen in Šuhel, svoje srnjake tam okrog Laškega. Eden je padel celo skozi svojih 10 korakov žita, streljan na zakrito telo, drugi pa skozi kup lucerne. Krogli sta dospeli, kljub nenavnim oviram in to brez plašča, brez svinca. Nezaslišano! Če bi bil stari nemški mojster E. A. vom Hofe, ko je svoje masivne izstrelke 6,5 mm iz ARMKO (mehko maloogljčno železo, uporabljeno zlasti kot mehkomagnetni material — arm an Kohlen-

stoff!) z votlo konico brez jedra pošiljal nad srnjad in so mu nad 100 m odpovedali pokorščino, poznal naše skušnje, bi bila kaka ABC nastala že tedaj. Le primerno polnilo za razpiranje in tombak namesto železa da bi bil vzeli! Kajti brez krmiljenja deformacije za silo tudi gre, le da bistveno slabše.

Pa še tretja zvrst krogle mi je padla na misel. Če vrtino za polnilo v glavi sploh opustimo, nastane povsem masivna krogla z ostrorobo odrezano stožčasto konico. Mar to ne bi bilo končno nekaj uporabnega za peteline, zlasti velikega, ki ga streljanega med vejevjem krogle manjšega kalibra ne dosežejo ali pa ga polnoopláščene prodro kakor igla? Ker v zgodnjem mraku s šibrami petelinariji streljajo radi predaleč, gre tako kar polovica teh prečudnih skrivnostnih prapric v izgubo.

Prišel sem s fazani. In glej, šlo je imenitno, komaj kaj perja je odletelo, vsakega bi mogli nagačiti, tudi pri zadetkih skozi kosti. Groza pa, če je krogla za fazanom ali celo pod njim prišla v kamnita tla: ptico je vrglo meter v zrak, na tleh pa so ostale samo žalostne krvave pernate krpe. Dobro sem si to zapomnil za primer, da bi streljal na ruševca, pojočega sredi kopnine. S petelini sem minule pomladi imel izrecno smolo, pa sem moral nejevernim Tomažem-poklicnim lovcem ustreliti par njihovih mastnih domačih kur na vrtu, s 7×64 , na nekaj metrov, o joj! A nič groznega se ni zgodilo, kar je takojšnje skubljenje, in ko smo jih jedli, dokazalo. Le vsaka kura je v strelu obležala kot na tla pribita. Tako sem končno postal za vsako priložnost izvrstno oborožen. Vmes pa so se kopičila odstrelna poročila, čedno število, stotico so že presegla. Tako končno smem na plan z dokončnimi rezultati. Grobo poprečje najrazličnejše divjadi od 10-kilskega jazbeca do četrt-

tonskega jelena in merjasca, 7 vrst nabojev ABC v kalibrih 6,5 do 8 mm, najrazličnejši strelci, zadetki, puške, smeri strela in strelne razdalje — vse preverjeno — je dalo tole skupno sliko:

A. Šibka divjad do 40 kg (izstreb.) (44 kosov)

— končala v ognju strela . . .	54,5 %
— smrtni beg do 30 m . . .	31,8 %
— beg preko 30 m . . .	13,7 %
— poprečna teža (izstreb.) . . .	21,5 kg
— poprečna strelna daljava . . .	91 m
— izstrel (20 do 30 mm ϕ) . . .	95,5 %
— brez izstrela (ovira pred ciljem) . . .	4,5 %
— potrebno iskanje s psom krvosledcem . . .	0 %

B. Močna divjad preko 40 kg (izstreb.) (54 kosov)

— končala v ognju strela . . .	50,0 %
— smrtni beg do 30 m . . .	22,2 %
— beg preko 30 m . . .	27,8 %
— poprečna teža (izstreb.) . . .	89,7 kg
— poprečna strelna daljava . . .	107,8 m
— izstrel (20 do 30 mm ϕ) . . .	90,8 %
— brez izstrela (vzd. strel) . . .	9,2 %
— potrebno iskanje s psom krvosledcem . . .	0 %

C. Skupna slika A in B

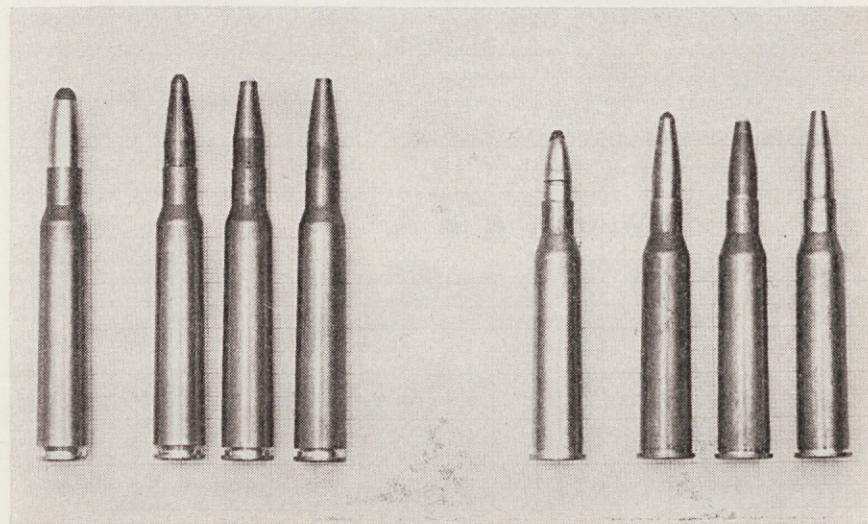
— v ognju	52,2 %
— do 30 m	26,5 %
— preko 30 m	21,3 %
— izstrel	93 %
— krvosledec	0 %

Zadetne hitrosti so komaj kdaj dosegale za dvojni šok navadno zahtevanih vsaj 750 do 800 m/s. Gre tudi z manj, le »v glavi je treba imeti« kot pravi ABC. Če pa bi seštel samo strele skozi pljučni predel prsnega koša, bi tudi glede padcev v ognju presegli 90 %. Toda kdo zadene prav vselej ravno v pleče?!

Opirajoč se na gornjo grobo odstrelno statistiko, smem trditi naslednje: ABC izpolnjuje na začetku postavljenih deset zapovedi za kroglo na veliko divjad v do- slej nedoseženi meri.

Tovarna Hirtenberger Patronenfabrik je medtem svojo in mojo ABC predstavila vsemu lovskemu svetu na svetovni lovski razstavi v Budimpešti v avstrijskem paviljonu (od 27. 8. do 30. 9. 1971).

Slika 7: Levo — trije naboji HP-7 $\times$ 64 ABC: svinčeni vložek 10,6 g, plastični vložek (vrh slabše viden, ker je bel) in odrezana konica. Zraven za primerjavo H P — TM (delni plašč) 11 g
Desno — trije naboji 6,5 $\times$ 57 R — ABC: svinčeni vložek 9 g, plastični vložek (vrh slabše viden, ker je bel) in odrezana konica. Zraven za primerjavo DWM-SM (Starkmantel) 8 g

Slika 8: Z leve — telo krogle H P — ABC z vrtino, telo krogle brez vrtine, krogla s plastičnim vložkom, krogla s svinčnim vložkom 10,6 g (165 grains)

Skromno sicer, kajti če bo tudi drugim tako dobro služila, kakor je meni, se bo uveljavila sama po sebi.

Začetna serija v štirih običajnih kalibrih 7 mm nabojev (7 × 64, 7 × 65 R, 7 × 57, 7 × 57 R) z 10,6 g ABC (ca. 165 grains, masna obremenitev prereza 25,6 g/cm², kar je zelo ugodno) je pripravljena, da jo bodo na tiskovni konferenci na Dunaju porazdelili najprej med znane avstrijske lovce. Najpozneje spomladi 1972 pa bo

ABC-7 mm splošno dostopna, če bo le vse šlo, kakor treba. Kako bodo pri tem »ABC« brali, je stvar okusa. Tovarna meni, da bi moralo pomeniti »abecedo lovskega strele s kroglo.« Upajmo, da bo velikoserijska produkcija enako zanesljiva kakor dosedanja tovarniška vzorčna in prijatelja Šmona ročna.

Predvideni so nadaljnji naboji s kroglo ABC; tako .243, .270, .308 Winchester, .30-06 Springfield iz colskega področja, iz metričnega

pa 6,5 mm in 8 mm. Tudi na kaliber .22 (5,6 mm) mislimo, kajti z ABC se vsak lovski naboj tako rekoč dvigne v naslednji višji razred. Tako lahko pričakujemo, da se bo npr. dalo z znano .222 Remington dobro loviti srnjad, ne pa da je, kot sedaj, »le za izvrstne strelce in do 100 m«. Zmogla naj bi nekako toliko kot pred vojno pri nas na Gorenjskem tako propagirana, sedaj pa že kar pozabljena »savaža« (5,6 × 52 R/.22 Savage = divja). Le-tá pa bi zadoščevala še za gamsa na pametne dalje, kar se z njo itak dela, čisto zelo na škodo in v trpljenje teh edinstvenih »alpinistov«.

Seveda bo dobiti tudi same krogle, v trgovanju s sestavinami (komponente), za tiste, ki si naboje polnijo ali ponovno polnijo sami. Ta, v Ameriki sila razviti šport namreč počasi a zanesljivo prodira v našo, v tem pa še v marsikaterem drugem lovskem pogledu tako togo Evropo. In za take lovce, ki bi si hoteli pomagati tako kot sem si jaz: iz kupljenih originalnih nabojev originalne krogle ven, a previdno, da ne razširiš tulcu vratu; nato pa vanje ABC približno iste teže in seveda kalibra! Nič se pri tem ne more zgoditi nevšečnega, da je le puška v redu, a v cevi imaš, kar si hotel. Strošek in delo, npr. za poštenega jelena, pravemu lovcu pač ne smeta igrati vloge.

Dobro se zavedam, da bo ABC imela trd posel s prav neverjetno starožitnostjo, s konservativizmom lovcev. Tolikšno je včasih to vztrajanje pri starem svojih pradedov, da bi človek obupal. Kakor da gre pri puški in naboju za nekaj magičnega, nezemskega, ne pa za tehničen predmet, nekolikanj ne navaden sicer, a vendar povsem normalen. En sam primer: vsa Amerika si ustja cevi prelepi proti tujkom, snegu, dežju s tanko enostransko lepljivo prosojno trakasto snovjo »Scotch tape — škot-

Slika 9: Oznaka na rdeče-belo-rdeči embalaži Hirtenbergen Patronen fabrik A. G. za naboje ABC. Desno na rumenem listku (nevidno) so podatki o kroglah.

ski trak«, ki je pri nas v celjski tovarni »Aero« dobil ime »Selo-tejp«. Če prideš do strela, streljaš preprosto skozi to kožico, saj jo zračni valj pred kroglo predre že daleč pred izstrelkom. Pa poskusite to dopovedati lovcem, takoj vam zagroze z večno kaznijo, ker da bo cev razneslo. Tako sedaj na tečajih preprosto poženem par krogel skozi vsakič nanovo zalepljeno cev. Šele ko tam še stojim živ, mi verjamejo. Previdno v ozadju stoje — in so navdušeni.

Porabljam to priložnost, da se vsem poleg že navedenih, ki so mi pri tem kakorkoli pomagali, zlasti z gojitvenimi odstrelji, najtopleje zahvalim. Tako republiškem lovkemu inšpektorju Lojzetu Laknerju, direktorjem naših gojitvenih lovišč Triglav, Kozorog, Snežnik in Rog, tovarišem Ivanu Fabjanu, Milanu Kemperlu, Janku Manfredi in Ladu Šviglju. Dalje seveda vsem njihovim funkcionarjem in prijaznim poklicnim lovcem, ki so imeli posluš za »ludog slovenačkog balističara.«

Zame je vprašanje »Katera krogla?« rešeno dokončno, razen če pride kaj še preprostejšega in hkrati še učinkovitejšega.

Sem ter tja slišimo in beremo, da lov ne potrebuje nikakega omembe vrednega napredka več, še najmanj pa v tehniki lovskega orožja, »tudi divjad naj ima svojo šanso«. Je pa mar »priložnost« za divjad, če — kljub dobremu zadetku — zaradi nezadostno učinkovite krogle vseeno še lahko zbeži, da potem po urah, da, po dnevih, skrita v samotni žalostno pogine? Menim, da se z ABC proti lovski pravičnosti nisem pregrešil, kvečjemu nasprotno.

Z uporabo kakih eksplozivnih krogel ali takih, ki bi jih v cilj krmarila današnja skrajno pomanjšana, subminiaturizirana polprevodniška elektronika, pa seveda vsak lov res konča. Če gre le za to, da divjad ubijemo, bi to znali

že danes na nešteto učinkovitih načinov. Lovci jo pa hočemo uloviti ne mnogo drugače kakor nekdanja polopica australopithecus z betasto golenico antilope, s prvim orožjem v kosmati roki.

Če se ozrem na gornjo dolgo in pestro razvojno pot ABC, me prevzame toplo zadovoljstvo, čeprav takratnih duševnih in materialnih naporov ne bi hotel znova živeti. Kajti svojo življenjsko nalogo, ki sem si jo bil kot že zrel

lovec zastavil, vidim sedaj izpolnjeno v visoki meri, žgoč lovski problem zadostno razrešen. Če sedaj stojim pred divjadjo z risanico pri licu, me ogreva pomirjajoči občutek: »dobim te, da te le količkaj pošteno zadnem.« Tako kot človek in lovec, ki samovoljno odloča o življenju in smrti naših manjših bratov v širni življenjski skupnosti tega sveta, mirneje pritisnem na sprožilo. Ta občutek pa je dragocen.

Steklina

Dr. Milan Orel

Steklina je kužna bolezen, akutna, vedno s smrtnim izidom. Pojavlja se z znaki psihičnega in živčnega razdraženja, kateremu sledi paraliza ali hromost. Bolezen povzroča nevidno kužilo ali virus in se navadno prenaša od živali na žival z ugrizom in tako tudi na človeka.

Bolezen je znana več ko 2000 let. V četrtem stoletju pred našim štetjem so že poznali kontagiozni značaj te bolezni in nevarnost ugriza steklega psa. Vendar so tedaj pri psu pripisovali spontani nastanek te bolezni kot posledico tople jedi, žeje, živčnih razdraženosti ipd. Ahuja trdi, da je bila ta bolezen znana v Indiji že pred 5000 leti. Vendar stari spisi ne navajajo epizocij stekline, niti širših obolenj, ampak samo posamezne primere.

Širša obolenja ali tako imenovane epizocije so znane od 13. stoletja naprej. Od tedaj se take epizocije ponavljajo v Evropi ter se po njej širijo najmanj enkrat vsako stoletje. V tem in prejšnjem stoletju se je vsekakor pojavila ta kuga bolj pogostoma. Tako je v letih 1890—1900 besnela po srednji in zahodni Evropi ter zahtevala

veliko žrtev med domačimi živalmi in tudi med ljudmi. V Nemčiji je v najhujših letih zahtevala 1200 obolenj živali, v Franciji 1500, v Angliji 670 in v Avstriji 550. Skupno je bilo tudi 1974 ugrizenih ljudi, od teh jih je obbolelo in umrlo 123.

Ponovno se je steklina pojavila v širšem obsegu v Evropi v letih 1914—1919 in tudi tedaj je bilo na tisoče obolenj.

V Ameriki se je huda epizocija stekline pojavila sredi tega stoletja, ki je leta 1960 dosegla Kanado. Samo to leto je terjala v Argentini in Boliviji izgubo 30 000 goved.

Sedanja epizocija stekline v Evropi se je pričela nekje na Poljskem okoli l. 1940 ter jo proti jugu in zahodu širijo z brzino ca. 40 km na leto lisice, jazbeci in drugi divji mesojedi. Tako je l. 1950 prešla reko Labo in dosegla Nemčijo. Leta 1960 je prišla do Rena in l. 1968 v Francijo. V Avstriji se je pojavila l. 1966. V Jugoslaviji so jo ugotovili že l. 1950 in je trajala do l. 1954, nakar je izginila. L. 1962 se je bolezen nenadno ponovno pojavila v Jugoslaviji in je

trajala le kakih 8 tednov. Ta čas, kakor navaja prof. Nikolić, so prodrle stekle lisice celo do sredine Novega Sada. Kakor je znano, stekla žival, najsi bo lisica kakor tudi plaha srna, povsem izgubi strah pred človekom in postane tudi napadalna.

V tem obdobju v Sloveniji nismo ugotovili te bolezni. Da se je pojavila skoraj v vseh deželah Evrope in tudi v drugih naših republikah, z izjemo Slovenije, so razlogi v načinu širjenja te bolezni.

Znano je, da steklino prenašajo in širijo divji mesojedi lisica, volk, jazbec. Preko domačega psa (redkeje mačke) je ogrožena domača živina in človek sam. Toda kje se virus bolezni zadržuje oz. kje je leglo te bolezni tedaj, ko ni bolnih živali, da potem bolezen nenadoma izbruhne in se pojavi najprej na lisicah, potem na drugih mesojedih in končno ogroža domačega psa, domače živali in človeka? Pri prenašanju kužila stekline imajo veliko vlogo poleg naštetih živali vsekakor netopirji in mali glodavci kot podgane, miši, hrčki in drugi. Hrčki so še posebno soudeleženi zaradi svoje napadalnosti

(napadejo celo človeka) in zaradi svoje visoke plodnosti. Udeležbo teh malih glodavcev in netopirjev pri širjenju bolezni dokazujejo raziskovanja, katerih rezultate posreduje prof. Nikolić, predstojnik Pasteurjevega inštituta v Novem Sadu.

Njegove raziskave jasno dokazujejo, kako se virus hrani in prenaša s pomočjo okuženega kadavra poljske miši, katerega hrošči grobarji pokopljejo 20 do 30 cm globoko v zemljo in ga lizirajo, da se ohrani. Vanj zaležejo hroščeve samice svoja jajčeca. Zležejo se ličinke, ki se hranijo z liziranim kadavrom. Končno te dorastejo v hrošče, nosilce virusa. Ko ti hrošči grobarji dozore, zlete iz zemlje vedno v večernem mraku, prav takrat, ko se spreletavajo netopirji, ki se tudi z njimi hranijo. Tako okužba preide na netopirje. Druga domneva o širjenju bolezni so male rdečkaste pršice, ki jih hrošči na tisoče prenesejo iz zemlje na svojih telesih. Te pršice so tudi netopirjevi zajedavci in so se tudi razmnožile v okuženem mišjem trupu.

Tudi najnovejši izsledki v Ameriki dokazujejo, da so netopirji

glavni vir okužbe. Poleg številnih dokazanih okužb od netopirjev ter celo obolenj ljudi od njihovega ugriza so zanimiva in prepričljiva raziskovanja Costantina l. 1962. V gosto zamrežene kletke je zaprl v Teksasu v neki jami, ki je močno naseljena z netopirji, razne mesojede živali (lisice, pse, kojote itd.). Noben netopir, niti najmanjše živali ali mrčes niso mogli skozi mrežo v kletke. Kljub temu so vse te živali zbolele za steklino. Dobile so jo od netopirjev — po zraku. Omenjeni raziskovalec dokazuje okužbo s steklino tudi na ta način, da se nekatere divje živali hranijo z netopirji. Od divjih živali pa nam je že znana pot na domačega psa in človeka. Omeniti je treba, da imajo še posebno pri infekciji goveda veliko vlogo netopirji. Ti, klinično popolnoma zdravi, izločajo virus in so sposobni okužiti druge živali.

Širjenje bolezni si predstavljamo nekako v 3 fazah, kjer predstavlja prva poleg širjenja virusa tudi nekaj depo bolezni v netopirjih in malih glodavcih. Od tod preide bolezen s hrano ali tudi po zraku v drugo fazo, na lisico in druge divje mesojede, ki bolezen raznašajo. Od njih gre razvoj bolezni v tretjo fazo, na domačega psa, redkeje mačko, ki jo razneseta na druge domače živali in na človeka. Če hočemo zaustaviti ali preprečiti epidemijo, moramo torej prekiniti prehod bolezni v omenjene faze, onemogočiti moramo, da se bolezen prenese po omenjenih glavnih raznašalcih. Še boljši in zanesljivejši način, čeprav precej težji za zatiranje bolezni, bi bil uničevanje virusa v tako imenovanih depojih, v malih glodavcih in netopirjih in morda še v drugih manjših živalih, ki nam še niso popolnoma znane kot nositelji virusa.

Ne bo odveč, če navedemo nekaj znakov te nevarne bolezni, katere naj bi vsaj pri psu in divjadi poznal vsak lovec.

Foto L. Simetinger: Jola ob enodnevnem plenu

Pes: Prvi znaki bolezni so otožnost, neješčnost, godrnjavost, nemirnost, večkrat plašljivost ali tudi upornost. Skuša pregristi verigo, na katero je priklenjen, ali pretrgati mrežo, ki ga zapira. Če pobegne, potuje kar naprej, ne pozna več gospodarja, tuli zagr-ljeno, postane napadalen, napade in ugrizne vse, kar mu pride na-proti, često tudi človeka. Zgrabi in grize tudi razne predmete. Ka-sneje mu ohromita spodnja čeljust in grlo: jezik mu visi iz gobca in slina se mu cedi. Zaradi podhra-njenosti oslabi, pojavi se hromost zadnjega dela telesa, kar mu one-mogoča hojo. Žival obleži in po 5 do 8 dneh od pojava bolezni pogine.

Lisica: Podobno se obnaša stekla lisica. Zapusti svoje stanišče in teka kar naprej po polju, nji-vah, cestah, brez cilja. Na svoji poti napade, kar sreča: psa, mač-ko, domače in divje živali, celo človeka, npr. kolesarja na cesti. Ne boji se psa ne človeka. Često vdre v poslopje, hlev in napade domače živali. Našli so jo celo le-žati s psom v njegovi koči. Grize vse, kar ji pride pred gobec: les, kamenje itd. Zaradi podhranje-nosti zelo oslabi. Končno jo hro-most vrže na tla in po nekaj dneh pogine.

Srna: Po prvih splošnih znakih bolezni zapusti svoje stanišče in se otožna klati po gozdu, ne da bi pazila na nevarnost. Klateča se večkrat glasno toži. Zadene z glavo tudi ob drevo s tako silo, da si oguli dlako ter krvavi. Nima stra-hu pred nikomer, niti pred člo-vekom. Pusti se prijeti; vendar je tudi napadalna in včasih zgrabi tudi človeka. Kakor drugim ste-klim živalim tudi njej ohromi spodnja čeljust in goltanec. Konč-no ohromita zadnji nogi, žival se opoteka in pade. Naglo hujšanje in širjenje hromosti jo v nekaj dneh privedeta v smrt.

Podobno se obnašajo tudi drugi stekli gozdni prežvekovalci, kakor

jelen, gams itd. Pri vseh so znaki stekline enaki: izredno obnašanje, neplašni pred človekom, često tudi napadalni, potem hromost spodnje čeljusti in grla ter končno zad-njega dela telesa.

V Sloveniji se je mnogo storilo za zatiranje stekline v vseh treh omenjenih fazah, posebno v zad-nji. Prav s tem se je preprečil pojav te hude bolezni pri nas, tudi v času, ko je drugod divjala in terjala velike žrtve, ne samo med divjimi in domačimi živalmi, am-pak tudi med ljudmi.

Tudi danes nimamo strahu, da bi se ta »kuga« pojavila pri nas, če bomo sledili navodilom in upo-števali predpise za preprečevanje stekline.

Kar se tiče zatiranja bolezni v prvi fazi, naj omenim, da je ste-klina strogo pogojena s širjenjem malih glodavcev in netopirjev. Z njimi se okuži lisica, ker se z njimi hrani. V krajih in deželah, kjer ni netopirjev in malih glodavcev, ni niti stekline. V Sloveniji teh ži-vali nimamo v tolikšni meri kakor v pokrajinah, kjer razsaja (Nem-čija, Francija, Vojvodina). Hrčka, glavnega raznašalca, v Sloveniji skoraj ni. Po drugi strani pa ima-mo dobro organizirano uničevanje malih glodavcev.

Pri preprečevanju prenosa bolezni v drugi fazi na lisice in druge divje mesojede so strokovnjaki mnenja, da je treba znižati njihov stalež na minimum (ena lisica na 250 ha). S tem bi dosegli, da se bolezen ne bi več širila. Čeprav v naši republiki lisico nismo tako razredčili, so pa naše lovske dru-žine s puško in strupom razme-roma precej znižale lisičji stalež. Nekaj pa jih je vzela tudi garja-vost, ki je razširjena skoraj po vsej Sloveniji.

Glede preprečevanja vdora bolezni na dvorišča in na človeka, kar je največjega pomena (to je tretja faza, prenos na psa, mačko, člo-veka), lahko rečemo, da je Slove-nija prva na svetu. Mi smo rešili

Foto H. Vadnov: *Je še kaj živa?*

ta problem odlično že pred 25 leti, medtem ko druge države še dan-danes nimajo ustreznih predpisov in plačujejo tej bolezni velik da-vek. V Sloveniji smo že 1. 1948 uvedli z zakonom obvezno ceplje-nje psov proti steklini. Tedaj smo popolnoma preprečili to najhujšo bolezen, ne samo na ljudeh in do-mačih živalih, ampak — tako iz-gleda — tudi na divjadi.

Morda še dandanes vsi ne razu-mejo velikega pomena obveznega cepljenja psov. Že sama misel na grozote in nevarnost, ki vedno od-te bolezni preži na človeka in nje-govo imovino, bi morala vzpodbu-diti slehernega, da gotovo pripelje k obveznemu cepljenju svojega psa, saj s tem zavaruje svojega štirinožnega prijatelja, sebe, svojo družino, domače živali in hkrati tudi našo ljubljeno divjad.

Zavedajmo se, da je prav obvezno cepljenje psov glavni razlog, da v Sloveniji nimamo stekline in je tudi ne bomo imeli, če bomo do-sledno izvajali omenjeni ukrep, ki se je že tako odlično izkazal.

Literatura:

1. M. Nikolić: Die Blauen Hefte für den Tierarzt, št. 27, str. 9—15.
2. P. Pilzecker: Die Blauen Hefte für den Tierarzt, št. 39, str. 13—16.
3. H. Siebel: Die Blauen Hefte für den Tierarzt, št. 42, str. 7—14.

Spomini na strica

Tone Černač

Te vrstice sem napisal v spomin na svojega strica in njegovih pet sinov, ki vse že krije črna zemlja. Dva sta padla kot partizana.

Bilo je za božične praznike leta 1924. Bratranec France, padel kot partizan 1941. nekje pri Nišu, pride kot študent na božične počitnice. Dogovoriva se, da greva nad vas Koče pri Prestranku na mrhovišče nastaviti lisici past dvigalko. Francetu izročim puško, jaz sem pa vzel past. Ko je stric Martin videl, da se odpravlja, se je takoj odločil, da gre zraven. Bil je že precej pod paro in da bi mu para ne pošla, si je v žep spravil še stekleničko domačega brinovca. Tako »oboroženi« jo mahne po gozdni poti v gmajno. Stric v sredi, midva ob njem. Stric, dobre volje, glasno pripoveduje, da so ga lahko lisice slišale na kilometer daleč, o svojih starših in prastarših, kako so kot divji lovci vodili za nos dvorske lovce iz žrebčarne Prestranek. Meso srnjadi so sušili na zraku

v zvoniku, ker ga tam avstrijski orožniki nikoli niso iskali.

Med razgovorom sem poprosil bratranca Franca, ki mu je na ramenu mahedrala lovska puška, naj prime past, da si zvijem cigareto. S prižgano cigareto v ustih sem ravno hotel vzeti Francetu past, ko zagrmí na Francetovi rami in se stricu pod nos pokadi črni smodnik. France je puško nosil na rami in ko mi je hotel izročiti past, se je žica zapletla v petelina, da je treščilo. Stric je bil takoj trezen, se prekrižal in rekel: »V imenu Očeta, Sina in svetega Duha, da sem le še živ! Takoj grem k župniku in mu plačam za eno mašo. Ta hudič me je hotel ustreliti. Oni drugi hudič (starejši sin) mi je pa ustrelil najlepšo kravo v hlevu.«

Na mestu trezen se je obrnil in krenil po najkrajši poti domov.

»Vidiš, Tone, na tak način se moj oče najhitreje strezni,« je dodal France, jaz pa sem se pri vsej tragiki spustil v krohót.

Kakšna dva meseca pred tem dogodkom me je stričev starejši sin Martin prosil, naj mu dam vojaško puško, saj je vedel, da jih imam vedno nekaj na zalogi še od razpada avstrijske vojske sem. Ustregel sem mu in mu dal staro vojaško puško z nekaj naboji. Poklical je sosedovega fanta svoje starosti. Sedeta v hlevu v jasli in polnita puško. Puška počí in najlepša krava v hlevu se zvrne. Fanta jo preplašena pobrišeta iz hleva. Mrtvo kravo so dali mesarju, stric in sin pa sta morala na zagovor h karabinerjem zaradi prikrižanja vojaškega orožja. Poba je bil pa le toliko najden, da ni povedal, kdo mu je dal puško, pač pa, da jo je našel v grmu na gmajni.

Povem naj še, kako sem šel zadnjič s stricem na lov. Bilo je nekaj let pozneje, ko so me fašisti lovili kot nevarno zver. Kot ilegalni kurir sem prenašal iz Jugoslavije v Italijo težke nahrbtnike razne slovenske in italijanske protifašistične literature za naše ljudi na Primorskem. Tisti večer sem se ustavil pri Janezu Penku, sosedu mojega strica, in mu izročil literaturo. Po opravljeni nalogi, za katero stric seveda ni vedel, se vtihotapim na stričev senik in tam v senu prespim noč. Ko pride zjutraj stric po krmo, se mu pokažem. Prosim ga, da mi prinese kaj za pod zob. Ko zagleda pri meni mavzer pištolo, ki sem jo lahko uporabljal kot pištolo ali kot puško, je bil tudi on takoj oborožen s sekirico, da greva na lov. Te pištole imajo leseno »futrolo«, na katero nasadiš pištolo in jo uporabljaš kot puško. Prvi so jih baje uporabljali avstrijski letalci za borbo v zraku. Je polavtomatična, z 10 naboji kal. 7,63 mm. S tako pištolo so ustaši v Franciji tudi ustrelili jugoslovanskega kralja Aleksandra.

Stric jo takoj mahne s sekirico v gozd iskat sledi srnjadi. Zapadlo je nekaj cm snega in burja je

Foto J. Klavora: V lovišču »Jelen« — Snežnik

brila. Ko zazvoni poldne, se stric vrne k meni na senik. Pove mi, da je obsledil dva kosa srnjadi in da naj bi šla poskusit lovsko srečo. Toda kako naj jaz pridem neopazno iz vasi? A stric se je znašel. Na voz je naložil velik sod in ga pripeljal pod senik. Pa je prišla teta in rekla, naj greva šele po kosilu. Toda stric je odredil, da kosilo vzameva s seboj. Zlezel sem v sod, on pa je vrgel name nekaj starih konjskih odej in slame, napregel konja in me odpeljal iz vasi na njegov travnik ob gozdu. Tu me je pustil in se vrnil z vozom. domov. Ko sem v gozdu pospravil kosilo, se je stric vrnil in napravila sva načrt. Postavil sem se na stečino, kjer sem domneval, da bo srnjad izstopila. Stric pa je šel pritiskat s sekirico v roki, da bi se lahko izgovoril, če bi ga kdo srečal, češ da išče les za orodje. Ves pritisk bi moral po mojem mnenju trajati največ deset minut. Stojim celo uro na burji, pomešani z redkimi snežinkami, da mi mráz že reže v kosti, strica pa od nikoder. Zaradi mraza nisem več zdržal. Pričel sem hoditi po gozdni poti sem in tja, da bi se ogrel. Bil sem že prepričan, da iz te moke ne bo kruha. Skrbelo me je, kaj bi se stricu moglo pripetiti, da o njem ni duha tako dolgo. Naenkrat se zdrznem: 30 korakov od mene tečeta srnjak in srna. Pritisnem polavtomat v ramo in z enim strelom užgem po srnjaku, ki mi v hipu zgine za greben, enako srna.

Po strelu je bil stric takoj pri meni. Rekel sem, da sploh ne vem, če sem zadel, saj nisem več računal, da bi kaj prišlo. Ko stopiva tja, kjer je srnjak preskočil pot, zagledam na snegu odstreljeno dlako. Po sledu stopiva čez greben in kmalu najdeva okrvavljeno srnjakovo ležišče. Če bi bila bolj previdna, bi ga bil lahko takoj z drugim strelom umiril. Pričneva ga zopet obkrožati. Stric pritiska, jaz čakam in vedno znova nama uide,

ne da bi ga videla. Spoznal sem, da ga na tak način ne bova dobila, zato sem brez strica šel sam za njim. Srnjak je krenil iz gozda na odprt teren Ravne, poraščen le z brinjem. Tukaj je burja odnesla sneg, zato je bilo zasledovanje težavno. Toda kapljice krvi na snežnih krpah so mi kazale, da sem na pravi sledi. Kar naenkrat skoči ranjeni srnjak iz brinjevega grma, dobro pomerim in streljam trikrat zapored. Srnjak se zruši mrtev. Kmalu ves zasopel in prepoten

prisopiha stric. Ko zagleda pred menoj srnjaka, zakliče: »Veš, Tone, tako prijetno kakor danes ni bilo še nikoli v mojem življenju, niti takrat ne, ko sem se ženil!« Srnjaka iztrebim in mu ga pomagam naložiti na hrbet. Sonce je zahajalo, ko sva odšla vsak svojo pot. On s srnjakom domov, jaz pa v borbo proti fašistom, z željo, da bi še kdaj svobodno lovil na svoji rodni zemlji. Po osvoboditvi naše Primorske se mi je ta želja izpolnila.

Gore – kakor beli cvetovi

Janko Perat — ilustriral Peter Adamič

VI.

Peter se je naglo vzpenjal, čeprav se mu ni mudilo. Nosila ga je jeza, ker ga je Hanza zopet spomnil na spor z Marčelo, lepim dekletom iz Koritnice.

Od tistega usodnega plesa v Koritnici je ni več videl, čeprav je hrepenel po njej. V njem je trmoglavil ponos, ki mu ni pustil, da bi se ponižal in napravil prve korake k spravi.

Sicer se Peter ni toliko jezil na Marčelo kot na italijanskega tenenteja (poročnika) alpinov iz bovške garnizije. Na praznik petnajstega avgusta je bil, kakor vsako leto, v Koritnici ples. Tudi Peter je seveda pripeljal svoje dekle. Vse bi bilo dobro, če se ne bi proti večeru pritepli na ples vojaki iz Bovca. Med njimi je bil tudi mlad, črno las in črno ok tenente, ki se je kmalu zapil v lepo Marčelo. Približal se ji je in, ne oziraje se na Petra, prosil Marčelo za ples, ki je sprejela vabilo in se z njim zavrtela. To je vzela morda kot poklon svoji lepoti, toda Peter je to drugače razumel. Mrko je obsedel na

mestu in čakal, da se ples konča. Toda kar na plesišču sta počakala na drugi ples. Peter se je dvignil in izginil. Stopil je v hišo prijatelja, starejšega lovca, in ga poprosil za britvice. Naskrivaj jih je pričvrstil med ruševčeve krivce in jih zopet izzivalno zataknil za klo-buk ter se vrnil na plesišče.

Marčela se je zopet vrtela z italijanskim oficirjem, vsa razgreta in nasmejana. Peter je pogledal naokoli za dekleti, če je katera prosta. Pogled se mu je ustavil na Ivi, za katero je vedel, da ga rada vidi. Vedel je tudi, da je Marčela ljubosumna nanjo. Vse to je bilo kot nalašč za njegove načrte. Iva je takoj čutila, da jo gleda. Sporazumela sta se kar z očmi ter zaplesala. Približala sta se Marčeli in njenemu kavalirju ter se ves čas vrtela v njuni bližini. S tihim zadoščenjem je Peter opazil, kako je Marčeli zamrl nasmeš na ustnicah, kako se je odmaknila plesalcu, Peter pa je namenoma zaljubljeno gledal Ivo, jo še bolj prižl k sebi in se še bolj zavrtel po plesišču, da so se jima morali pari umikati. Med plesom je z gibko natančnost-

Hitro se je odločil, dvignil puško k licu, pomeril in stisnil sprožilec

jo podstavil oficirju nogo. Tenente se je zamajal in zgubil ravnotežje. Gotovo bi padel, če ne bi bil mlad in tako prožen. Klobuk z dolgim orlovskim peresom pa mu je vendarle zletel z glave po tleh. Peter je samo na to čakal. Spustil je plesalko, pograbil klobuk, izpulil pero, ga zlomil in zmečkal ter klobuk izzivalno vrgel oficirju v obraz. Tenente je bled od jeze skočil v Petra in zgrabil za krivce na njegovem klobuku. A je v hipu odmaknil okrvavljene prste. Krivci so izzivalno ostali še naprej za Petrovim klobukom.

To maščevanje je stalo Petra teden dni zapora in kar je bilo še huje, Marčela se mu je odtlej izmikala. Po drugih je sicer zvedel, da ne hodi z Italijanom in da je vsa pobita. Slutil je, da ga komaj čaka. Toda trma mu ni pustila, da bi se ji približal. Hanzova pripomba, naj pusti babe pri miru, mu je spet odprla rano.

Čeprav je bil mlad, se je Peter zadihal zaradi naglega in strmega vzpona. Moral je sesti. Megla, surova in težka, ki se je spuščala vse niže, ga je s svojim mrzlim in vlažnim dihom osvestila. Zaskrb-

ljeno je pogledal naokrog in pomislil, da bo v megli težko opaziti in izbrati, če bo v takem vremenu Berginc sploh kaj prignal. Slabe volje je vstal ter plezal še dober četrt ure do cilja.

Postavil se je k skali, Suha konta imenovani. Kot mogočen steber je štrlela v nebo. Tod mimo so gamsi, pregnani iz Frdamanih čukel, kaj radi udarjali navzgor. Če pa so bili ob skali zavrtnjeni, so se vselej obrnili in udarili pošev, mimo stojišča, kjer je čakal Hanza. Ko se je Peter primerno namestil in pogledal na uro, je pomislil, da bi se gamsi morali pojaviti v dobrih desetih minutah, če bo šlo vse po načrtu. Sedel je na nahrbtnik in se ves sključil, da bi se laže upiral mrazu, ki je vse bolj pritiskal. Vse naokrog je bila megla, ki se je zdela prozornejša kot v resnici, kajti snežinke, ki so se nabirale v njej, so ji dajale nenavadno belo sivino.

»Danes mi bodo morali gamsi priti tik pred cev,« je pomislil Peter, »izbirati bo pa težko. Sicer pa je predvsem važno, da jih ne pustim po žlebu navzgor. Če jim to preprečim, potem bo že Hanza poskr-

bel, da se ne bomo vračali prazni. Naenkrat je zaslišal, kako se je za robom utrgal kamen. Prisluhnil je. Šele čez čas je razločil skoke iz smeri Frdamanih čukel, ki so se bližali žlebu navzgor. Kri mu je zaplala po žilah, stisnil je puško in boljšal v megleno sivino, iz katere se je kmalu izoblikovala zbrisana črna gmota, ki se je skokoma pognala navzgor in dobivala vse bolj podobo gamsa. Lahko bi že streljal, vendar je neodločno čakal, ker zaradi megle ni mogel ugotoviti, kakšen gams je. Trenutek zatem je opazil, kako se je izza prvega gamsa pokazala druga, manjša senca. »Koza z mladičem,« je pomislil in prsti, ki so krčevito oprijemali puško, so popustili.

Koza se je ustavila, dvignila glavo in brez glasu švignila navzdol. Tesno za njo ji je sledil mladič. In njuni skoki so zamrli v meglenem morju. Nekaj časa je bilo vse tiho. Iznenada pa je Petrov tenki sluh zopet ujel rahel šum, kot bi nekaj zdrsnilo po zmrzlem svetu in čez čas skoki...

Petra je bila sama pripravljenost. Moral bo biti hiter, če bo hotel uspeti, kajti zračni tokovi so pri-

tiskali navzdol in gams ga bo dobil v nos, čim bo stopil v žleb. Že je opazil v megli zabrisane gamsove oblike. Ko se je žival postavila vprek, je spoznal tršate oblike močnega kozla. Rogljev ni videl, vendar je celotna pojava potrjevala, da je star gams. Časa za premislek ni bilo.

»Če bom zdaj okleval, utegnemo ostati brez plena in potem z bogom božična večerja,« je pomislil. Hitro se je odločil, dvignil puško k licu, pomeril in stisnil sprožilec. Gams je z vsemi štirimi hkrati odskočil in se zrušil v megli.

VII.

Hanza se je sklonil, da bi pobral nahrbtnik. Ko se je dvignil, so mu pred očmi zaplesale sence. Srce mu je nemirno zadrhtelo. Moral je spet sedeti in počakati, da so sence izginile in da je srce začelo mirneje utripati.

»Upam, da bo minilo kot vselej,« se je tolažil. »Toda čas je, moram iti. Še sreča, da ni daleč do stojišča.«

Zaprl je stajo in krenil.

Dokler je bila pot položna, je hodil razmeroma hitro in nič več ni imel težav s srcem. Toda ko se je začel vzpenjati strmo navzgor, mu je srce začelo spet nemirno tolči. V ušesih mu je šumelo in v grlu ga je dušilo, da se je moral ustaviti in počivati. Pogledal je navzgor v hrib in videl meglo, ki se je cunjasto trgala okrog skal nad njegovim čakališčem.

»Peter je v megli in lahko se zgodi, da ne bo videl gamsov. Torej je vse odvisno od mene. Naprej moram, za vsako ceno naprej,« je zaskrbljeno pomislil in se zagrizel v strmino. Toda kmalu je moral odnehati in spet počivati. Pogledal je na uro in nekoliko potolažen ugotovil, da ima vsaj še četrto ure časa. Samo dober streljaj vzpona je še pred njim.

»Čisto počasi bom šel, ampak na-

prej moram,« se je bodril. »Zdaj bom šel do onegale kamna in nič prej ne bom počival.«

Mraz pa je bil vse bolj leden...

»Ko bi mogel hitreje hoditi, bi se požvižgal na mraz, tako bom pa trd kot hlod, ko bo treba streljati,« ga je skrbelo.

Pri kamnu, ki si ga je postavil za cilj, je spet počival in si izbiral nov cilj, rušev grm, ki ga je s težavo tudi dosegel. Ampak počitek je moral podaljšati za celo minuto. Nato se je vzpenjal po vseh štirih. Tako je šlo laže.

»Samo naprej, samo naprej,« si je dajal korajžo. »Samo še enkrat bom počival pa bom na cilju in potem bo vse dobro. Saj bo minilo.« Tako si je pomagal premagati slabost, ki ga je obhajala. Lezel je naprej, dokler ni ves izmučen in do skrajnosti izčrpan dosegel cilja. Položil je glavo na mrzlo skalo, zaprl oči in z odprtimi usti glasno, hropeče dihal. Na obraz pa so mu sedale razposajene snežinke.

»Dokler mraz nekoliko ne popusti, ne bo snežilo in gamsi bodo pritekli tik nad menoj, pod meglo. Najbrž jih ne bo veliko. Kar bo Berginc prignal, bodo samo tisti iz Smrečja. Kaj pa, če ne bo mogel tja? Ampak, kaj bi dvomil. On še nikoli ni odpovedal. Toda jaz sem zanič, čeprav mlajši od njega. In če pomislim, kakšen sem bil. Na Bovškem ni bilo močnejšega od mene.

Hanza je še vedno imel zaprte oči. Tako se je ugodneje počutil. Dihanje se mu je medtem umirilo, le srce mu je še vedno sunkovito, nemirno tolklo z dvojnimi udarci. »Ali ni mraz nekoliko popustil? Saj vobče ni več mraza. Snežilo bo. Preden začne snežiti, se vedno nekoliko otopli. Dobro je tako. Naj le začne snežiti, pogona bo kmalu konec, mi se vrnemo domov in naše sledove bo prekril sneg. Nihče ne bo vedel, da smo bili tod in imeli bomo gamsovo pečenko za božični večer in zunaj

bo sneg. Veliko snega bo nametlo in v izbi bo toplo. Vsi bomo skupaj, Jože in Lojze bosta hotela vedeti, kako je bilo na lovu, in jaz bom pripovedoval. Pripovedoval jim bom tudi druge zgodbe o lovu. Ne bom pa povedal, kako zanič sem. Tega ne smejo vedeti. Sicer pa ni tako hudo. Trenutna slabost bo minila. Saj se spet dobro počutim in nič več me ne zebe. Roke morajo biti tople, da lahko sprožiš in zadeneš. S premrlima rokama nič ne opraviš. Hanzek mi bo pa splezal na kolena in tudi on bo poslušal moje lovske zgodbe z odprtimi usti in ušesi. Kako lepe, temne in velike oči ima, ta moj Hanzek! Prav ima žena, ko pravi, da so otroci božji dar. Toda zakaj je zdaj vse tako svetlo? Seveda, sonce je posijalo, sonce me je tudi ogrelo. Kako žarijo Grintovec in Jalovec in Pelc in Srebrnjak! Saj je kakor v pravljici! Kaj takšnega nisem še doživel. Pa gamsi prihajajo od vsepovsod. Joj, koliko jih je! Le odkod so se vzeli? Pa prav nič se ne boje... Berginc ima prav, ker jih ne strelja. Tudi jaz jih ne bom. Glej, k meni prihajajo kakor ovce... Na, na, le pridite, uboge živali, nič vam ne bom storil... Na... Joj, gore moje sončne, cvetovi moji beli...«

Konec

Nekaj pogledov na lov v Romuniji

Ing. Vasile Cotta

Avtor, ki je napisal ta članek neposredno za naše glasilo Lovec, je znan romunski lovski strokovnjak in ocenjevalec lovskih trofej na več mednarodnih lovskih razstavah.

Ur.

Glavne vrste divjadi

Relief romunskih pokrajin je zelo različen: začne se na obali Črnega morja in se razprostira do višine 2544 m v gorovju Fagaraš. Gozdi pokrivajo 25 % deželne površine. Ker je med reliefom in vegetacijo po eni strani in med vrstami divjadi po drugi strani tesna povezanost, imamo v Romuniji veliko število vrst divjadi. V naši lovski praksi se je izoblikoval pojem »glavna vrsta divjadi«, pod katerim razumemo divjad, ki je za določeno območje najvažnejša z ekonomskega in lovskega gledišča. Tako je v ravnini zajec najvažnejša divjad; v gozdnatem hribovju srnjad in divji prašiči, v goratih pokrajinah pa jelenjad. Glede na glavne vrste divjadi lahko lovske revirje Romunije razporedimo v lovišča, v katerih je povodna divjad glavna, predvsem race in gosi, in ki obsegajo kakih 0,5 milij. hektarov. V to skupino spada tudi Donavska delta s površino 434 000 ha vode in trstike — pravi raj povodne per-

jadi. Tukaj živi ozir. preleta 272 ptičjih vrst, od katerih je mnogo povodne perjadi. Ravnina in gričevje obsegata največji del lovnega področja in sicer okoli 15 milij. ha, to je 66 %; glavna divjad tukaj je zajec. Postranske vrste divjadi so pa fazan, srnjad in jerebica. Višje hribovje z več gozdovi ima kot glavno divjad srnjad in divjega prašiča. Površina tega območja obsega okoli 4 milij. ha, to je 17 %. Jelen, kralj romunskega hribovja, se je umaknil v gore z velikimi gozdnimi površinami, kjer ima potreben mir. Prisotnost jelenjadi v gričevju in ravnini je izjemna. Površina, kjer je jelenjad glavna divjad, obsega 3 milij. ha, to je 13 % vsega lovnega območja dežele. Kot postranska divjad se tukaj nahajajo srnjad, medved, ris in divji petelin. V gorskem predelu južnih Karpatov in v gozdnem pasu okrog tega področja, skupaj kakih 200 000 ha, živi gams. Med našo divjad so pred nekaj leti nasečili muflona; ta divjad je namreč pri nas med drugo svetovno vojno izginila. Na severu dežele so se pojavili tudi losi in so za njihovo gojitev predpisani strogi ukrepi. V naši deželi ni kozoroga ne svizca.

Lovno območje, razdeljeno na lovišča in bonitirano po razredih

Romunija je približno tako velika kakor Jugoslavija. Če od skupne površine odštejemo površine vasi, mest in drugih okolišev, ki lovsko nimajo pomena, ostaja 22 700 km² za lov ustrezne površine. Lovna pravica na vsej površini pripada državi. To je omogočilo razdelitev dežele v tehnično-administrativne enote (lovišča), z dosti velikimi površinami, da je omogočeno racionalno upravljanje z divjadjo. Na ta način so se za malo divjad v ravnini in gričevju izoblikovala lovišča od 5000 do 6000 ha. Za veliko divjad, ki potrebuje večji življenj-

ski prostor, so lovišča poprečno 10 do 15 000 ha. Na ta način je v deželi nastalo ca. 2150 lovnih enot (lovišč), s poprečno površino enote nekaj čez 10 000 ha. Meje lovišč so naravne: reke, goska slemena, ceste, železniške proge ipd. Od skupne lovne površine je 65 % prepuščene lovskim organizacijam, 1 % so šolska lovišča in raziskovalne površine, preostalih 34 % površin upravljajo v lastni režiji gozdna gospodarstva.

Zelo važno za lovsko gospodarjenje je bilo leto 1960, ko so bila vsa lovišča ocenjena po bonitetnih razredih in je bila za vsako lovišče določena gospodarsko znosna gostota divjadi. Pri tem so analizirali ekološke in človekove vplive, upoštevajoč pozitivne in negativne dejavnike.

Ena od prednosti v ocenitvi bonitete je v dejstvu, da tisti, ki upravlja z loviščem, ve, katero denzitetno (gostotno) število naj v lovišču doseže. Sleherno leto v marcu, ko se ugotovi stalež divjadi, doseženo gostotno število primerja z znanstveno določenim in si tako lahko ustvari jasno sliko o stanju. Če je stalež divjadi manjši, se bo potrudil, da število zveča, če pa ima število čez ekonomsko denzitetno — tudi taki primeri so — bo v interesu kvalitete trofej (pri cervidih in bovidih) moral iz lovišča odstraniti nadštevilne živali. To se pravi, da je bonitiranje lovišč stalen memento (opomin), pobuda za številnejšo in boljšo divjad. Mimogrede pripominjam, da je danes v večjem delu lovišč gostota v marcu manjša, kakor bi morala biti po bonitiranju. Le pri srnjadi, damjekih in jelenjadi je v nekaterih loviščih denziteta dosežena ali presežena. Nasproti prejšnjim letom (1958—1961) so tri cervidne vrste v progressu (napredovanju); divji prašiči stacionarni, zajec in jerebica pa nazadujeta, pojav, ki ga opazujejo v mnogih evropskih deželah.

Foto P. Adamič

Naseljevanje divjadi

V letih 1957—1960 so bile podvzete raziskave o porazdelitvi in denziteti (gostoti) velike divjadi v deželi. Uspeh je bila ugotovitev, da določena vrsta cervidov v nekaterih zanjo ustreznih loviščih iz neznanih vzrokov manjka. Najbrž zaradi lovskih zlorab v XIX. stoletju. Zato so podvzeli velikopotezne ukrepe za ponovno naselitev teh območij s cervidi. V letih od 1960 do 1970 so ujeli, prepeljali in spustili v gozde, kjer je ta divjad povsem manjkala: 220 jelenjadi, 700 damjekov in preko 2500 srnjadi. Uspehi so dobri, ker se je divjad novim revirjem dobro privadila in uspeva. Neuspehe imamo pri damjekih v območjih, kjer so volkovi. Tam so damjeki docela izginili.

Sedaj razvijajo široko zasnovane akcije za naselitev fazanov v lovišča, kjer te divjadi manjka.

Organizacija in upravljanje lovišč

Za gojitev in koriščenje divjadi poverjeni državni organ je direkcija gozdnega departmaja. Lovci in ribiči so včlanjeni v Splošnem združenju lovcev in ribičev, s sedežem v Bukarešti.

Kakor je razvidno, spada v Romuniji ribolov s trnkom v salmonidnih vodah in vodah za krape tudi k lovski zvezi.

Lovišča, ki niso v zakupu lovskih združenj, ki predstavljajo 34 % celotne lovne površine, upravlja Di-

rekcija lova v lastni režiji. Tako je upravljanje z vsemi državnimi lovišči v isti roki.

Število lovcev dosega skoraj 50 000, tako da na enega lovca odpade poprečno 450 ha lovne površine. Število športnih ribičev presega 120 000.

Lovsko znanstveno preučevanje opravlja v gozdarskem znanstvenem študiju in projektivnem inštitutu poseben oddelek. V deželi sta dve raziskovalni postaji za gozdne in lovne probleme in sicer v Temišvaru in druga za povodno divjad v Tulceu.

Lov

Lov na jelenjad, srnjad, gamse, medvede, divje peteline, droplje in labode je vezan na posebno dovoljenje za vsako pozamezno žival, na podlagi letnega odstrelnega načrta. Na zajce, fazane in divje prašiče organizirajo pogone. Lov z iskanjem je dovoljen le v skupinah treh lovcev, na zajce in fazane je ta način lova dovoljen zgolj v negozdnatih področjih in največ na 25 % lovišča. Tudi na selivce: race, gosi, liske, prepelice, divje in turške grlice, golobe, kljunače itd. je lov dovoljen v skupinah treh lovcev, redko posamezniku.

Medved je strogo zaščiten

Končujem to kratko poročilo z nekaterimi posebnostmi o divjadi v Romuniji. Najprej omenjam Donavsko delto, ki je po svoji veli-

kosti kakor po svoji zemljepisni legi in ekoloških pogojih pravcata zakladnica živali, privlačna točka za selivce.

Gamsi v Romuniji so zelo veliki in imajo močne roglje. Romunija do sedaj drži svetovni rekord za to divjad. Rjavi medved je največja zver v naši deželi. Ker je v mnogih evropskih deželah izginil ali pa je prav redek, je v Romuniji strogo zaščiten, čeprav naredi pri čredah ovac in govedi nekaj škode. Stalež medvedov v Romuniji cenimo na 3000 do 4000 živali. Letno odstrele omejeno število medvedov. V medvedjih kožuhih in lobanjah ima Romunija od leta 1937 svetovni rekord.

Pri jelenjadi, srnjadi, damjekih in prašičih nimamo svetovnih rekordov, vendar je kvaliteta tudi te divjadi prav dobra in smo za veliko število trofejev prejeli zlate medalje. Svetovni rekord pa imamo tudi za risje kožuhe.

Važen element za lovne pogoje je dejstvo, da ima Romunija po človeški dejavnosti še manj prizadeta gorska območja, ki predstavljajo veliki divjadi zelo ugoden biotop, kar razveseljuje ljubitelja narave. To stanje skušamo čim dlje obdržati.

Govoreč o trofejah in rekordih, se spominjam mednarodne lovske razstave v naši prijateljski deželi Jugoslaviji, leta 1957 v Novem Sadu, in ki je bila ena najbolj uspešnih prireditev te vrste. Osebe, ki so s trudom in razumevanjem organizacijsko pripomogle k tej razstavi, so lahko zadovoljne, ker je bil uspeh popoln.

Lovski oprtnik

Divji lovci pred sodišči na Gorenjskem

»Glas«, glasilo SZDL za Gorenjsko, ki izhaja dvakrat tedensko v Kranju, je pod gornjim naslovom dne 15. 12. 1971 prinesel daljše poročilo gorenjske lovske zveze. Med drugim piše:

»Nekdaj so se divji lovci maskirali, danes pa se poslužujejo drugih oblik. Predvsem hodijo na divji lov z osebnimi avtomobili, pri čemer uporabljajo največkrat malokalibrske puške ali prirejene vojaške puške, opremljene z daljnogledi tako, da lahko kar iz avtomobilov streljajo divjad tudi ponoči. Najčeseje hodijo na tak lov po dva ali trije. Z avtomobilom zapeljejo na kraj, kjer srnjad izstopa na pašo in počakajo. Po gozdovih čez leto vedno opazamo avtomobile, saj se pripelejo z njimi gobarji, zaljubljeni parčki ipd., tako da divji lovci z avtomobili v gozdu ne vzbujajo preveč pozornosti. Tak način krivolovstva pa seveda otežkoča milici in članom lovskih družin odkrivanje storilcev.

Završnik Janez in Kalan Janez, delavca v Škofji

Loki, sta nezakonito lovila z avtomobilom v lovišču LD Škofja Loka v varstveni dobi. Na travniku sta ustavila avtomobil in z žarometi obsvetila srno in jo ubila. Dva dni prej (20. 7. 1971) pa je Završnik Janez blizu vasi Lenart sam ustrelil srno. Srni sta takrat še dojili mladiče, ki so nedvomno žalostno poginili. Občinsko sodišče v Škofji Loki je dne 3. 11. 1971 prisodilo za ta kazniva dejanja Završniku Janezu 6 mesecev zapora, Kalanu Janezu pa dva meseca, obema nepogojno.

Tudi občinsko sodišče v Kranju je 30. 9. 1971 obravnavalo krivolovstvo. Občinski javni tožilec v Kranju je obtožil brata Slatnarja Florijana, Slatnarja Antona in Roglja Petra zaradi kaznivih dejanj nezakonitega lova po členu 247/I-II in III KZ. Slatnarjeva sta doma iz vasi Ambrož pod Krvavcem. Florijan živi doma na posestvu svojega očeta, brat Anton pa poseča v Ljubljani poklicno šofersko šolo. Rogelj Peter je doma iz Lenarta na Rebri pri Cerkljah in je zaposlen pri podjetju Creina v Kranju kot žičničar. Organi milice v Cerkljah so ugotovili, da se imenovani že dalj časa bavijo z nezakonitim lovom. Slatnar Florijan je julija 1969 lovil s predelano vojaško puško »Mauser« v lovišču ZGD Kozorog ter pod Krvavcem ubil srnjaka. Njegov brat Anton pa je

v istem času z dvocevko v lovopustu ustrelil gamsa. Rogelj Peter je jeseni 1969 pod Krvavcem, tudi v lovišču ZGD »Kozorog«, z malokalibrsko puško ustrelil gamsa, poleti 1970 v lovopustu pa v lovišču LD Stahovica s predelano vojaško puško »Mauser« srno. Obtožen je bil še kaznivega dejanja, ker je Slatnarju Florijanu posodil predelano vojaško puško. Občinsko sodišče v Kranju je prisodilo Roglju Petru 7 mesecev, Slatnarju Florijanu 5 mesecev in Slatnarju Antonu 4 mesece zapora, pogojno.

Z izrečenimi kaznimi pa se občinski javni tožilec ni strinjal in je zoper sodbo vložil pritožbo in predlagal senatu okrožnega sodišča v Kranju, da se vsem trem obdolžencem izreče višja in nepogojna kazen. Senat okrožnega sodišča v Kranju je pritožbi javnega tožilca delno ugodil ter zavrnil pritožbo Slatnarja Florijana. Sodišče je vsem trem obdolžencem izreklo nepogojne prostostne kazni. Brata Slatnarja bosta sedaj morala prestati vsak po 5 mesecev zapora, Rogelj pa 6 mesecev.

Občinski javni tožilec v Kranju je zahteval kazensko preiskavo zaradi nezakonitega lova po čl. 247 KZ zoper Porento Janeza, strojnega ključavničarja iz sv. Duha, zoper Cofa Cirila od prav tam in Zakotnika Janeza iz Suhe pri Škofji Loki. Vsi imenovani so bili 14. 4. 1971 zaloteni pri divjem lovu v lovišču LD Sorško polje. Tudi ti trije so se poslužili osebnega avtomobila. Porenta Ivan je imel s seboj malokalibrsko puško z daljnogledom. Najprej je ustrelil fazana, na drugem kraju v gozdu pa streljal na srnjad, čeprav je bil lovopust za obe vrsti divjadi. Porenta Ivan je bil član LD Sorško polje. Zaradi nediscipline in samovolje pri lovu je bil v času od 1962 do 1964 trikrat disciplinsko obravnavan in leta 1964 izključen iz članstva te LD. Po izključitvi ga je sprejela v svoje članstvo LD Gorenja vas. Še vedno pa

je z avtomobilom zahajal v lovišče prve LD. Ker se je stalež srnjadi v tem lovišču vidno manjšal, so člani upravičeno sumili, da Porenta strelja srne. Samo v letih 1969—1970 so na raznih krajih v lovišču našli 9 ustreljenih ali zastreljenih srn in 4 srnjake. Zaradi takega stanja so člani sami poostrili čuvajsko službo. Logonder Jože in Hafner Anton, člana LD, sta v nedeljo (Velika noč) slišala strele, šla v njihovo smer ter prišla do osebnega avtomobila, v katerem sta našla flobert z daljnogledom in ga odvezla. Od Zakotnika Janeza oz. Cofa Cirila, ki sta bila pri avtomobilu, sta zvedela, da je z odvzetim flobertom streljal Porenta, ki je z drugim sotovarišem šel gledat na nastrel, če je srno zadel. Lovca sta odvzeto, neprijavljeno puško odnesla na milico v Škofjo Loko in vse tri ovadila.

Tudi LD Gorenja vas je zaradi takega ponašanja Porento izključila iz svojega članstva, oddelek za notranje zadeve SO Škofja Loka pa mu je lovsko orožje, za katero je sicer imel orožni list, odvzel in zoper njega predlagal upravnokazenski postopek pri sodniku za prekrške SO Škofja Loka.

Lovske organizacije z zadovoljstvom sprejemajo odločitve občinskega sodišča Škofja Loka in okrožnega sodišča v Kranju, ker so enotnega mnenja, da je možno samo z ostrimi in nepogojnimi kaznimi preprečiti krivolovstvo. Pri tem pa smo dolžni dati javno zahvalo organom milice, ki kljub svoji pre zaposlenosti vlagajo ogromno truda pri odkrivanju divjega lova.«

-elf-

Foto Vl. Pleničar: Veliki zvončki zvonijo pomladi

OPOMBA

Fotografija jelena v št. 11, stran 388, je kopija originala, katerega avtor ni F. Stanič. — Ur.

Vprašanja – odgovori

Kakšni so solniki in kdaj jih polnimo?

Na našem uredništvu se je nabralo več vprašanj o solnikih ali solnicah. Iz dopisov razberemo, da je glede tega še mnogo nejasnosti. Najvažnejši čas za solnice je vsekakor prehod zime na pomlad, zato vsem hkrati odgovorjamo v tej številki.
Ur.

Odgovor:

Srnjad je v bistvu gozdna divjad, zvesta svojemu bivališču. Toda razsežnih enoličnih temačnih gozdov se ogiblje, godijo ji mešani gozdi iglavcev in listavcev vseh starosti, z bujno podrastjo zeliščnega rastlinja in grmovja s travnatimi jassami ter mehкими svežimi tlemi. Najbolj ji zato uga-jajo obrobni gozdni pasovi, od koder neposredno lahko izstopa na občasno pašo na travnike in polje. Srnjad živi v svojem stanišču po družinah, srnjak tudi kot samotar. Le pozno na jesen in pozimi se združi v tropiče, ki se s pomladno pašo razidejo.

Z različno hrano dobi tudi vse potrebne soli in mikroelemente s sokovi in trdimi deli rastlinstva, tako da ob prirodnih prehrabnih

pogojih umetnega dodajanja soli ne pogrša. Kjer pa je človek s svojim posegom narodo toliko osiromašil, da manjka divjadi rastlinje z nekaterimi prehrabnimi prvinami, jih mora lovec-gojitelj občasno umetno podajati, da more ta divjad uspevati in se obdržati. V naših razmerah gozd in polje dajeta srnjadi vsaj na dveh tretjinah svoje površine dovolj ustrezne prehrane v vsakem oziru. Izjemno pa ne v globokem snegu, ki onemogoča srnjadi dostop do prirodne hrane brez naše pomoči. Na dve tret. površine naših lovišč so torej solnice nepotrebne, zgolj konjiček nekaterim vnetim gojiteljem. Nekaj podobnega je s krmiščji oz. krmilnicami, ki naj s svojo številčnostjo pričajo o zgladnosti gojitelja. Tovarši, berite Slovenski lovski priročnik! V njem namreč stoji, da je za srnjad dovolj eno krmišče na 100–150 ha. S solnicami pa ni dosti drugače. Razlika je v glavnem ta, da so krmilnice prazne poleti, solnice pa pozimi. Solnice porazdelimo sorazmerno po lovišču na zatišnih krajih, poprečno po eno na 25–100 ha srnjega lovišča. Prežvekovalska divjad, med njimi tudi srnjad, potrebuje nekaj več soli le v času, ko menja dlako, ko ji raste rogovje, med parjenjem, zlasti pa ob prehodu od suhe zimske hrane na svežo pomladansko (marec, april).

Zakaj ne pokladamo soli pozimi? Zimska hrana — naravna, še bolj pa v krmilnicah — je bolj ali manj suha. Za prebavo suhe hrane žival potrebuje mnogo želodčnih sokov, torej vode. Če zraven take hrane uživa še sol, ki pri topitvi odtegne dosti vode prebavilom, žival še bolj vneta išče vodo. V trdi zimi pa je tekoča voda pokrita z ledom, zato žival je sneg oziroma liže led, kar prebavilom divjadi vsekakor ne koristi (katarji). Sicer pa srnjad s polnim vampom suhe hrane, če zaradi pomanjkanja želodčnih sokov (vode) prebava zastane, tudi pogine. Preveč zaužite soli mora telo izločati, zato potrebuje več vode, je

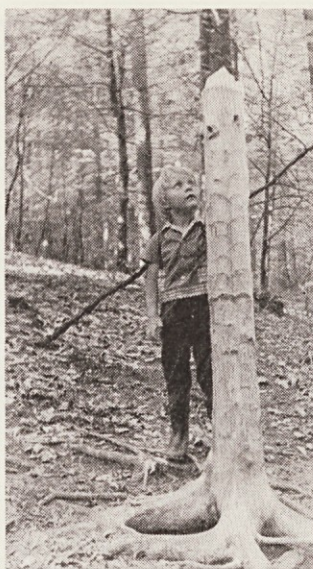

Foto dr. J. Pesjak

žejna. V takem primeru posebno jelenjad išče vlago, vodo v lubju. Vendar daje-mo sol v majhnih količinah, sicer pa morajo biti solnice ob sušah in pozimi brezpo-gojno prazne.

Solnic imamo v glavnem dvoje vrst: na tleh in visoke na deblih. Katerih se poslužimo, je delno stvar okusa in okoliških razmer. Na tleh naredimo za solnico leseno ali betonsko korito ali zaboj iz desk ali okleščkov in ga do tri četrtine vkopljemo v tla. (Za jelenjad mora biti zaboj večji, trdnjeje narejen in dobro vkopan, da ga jelenjad ne izgrebe.) Sol naj bo drobna sipa, ki jo po potrebi čim bolj zdrobimo. Pet, šest delov čiste mastne ilovice dobro zmešamo z enim delom soli. Na tleh se poslužimo lahko votlih štorov, v katere prav tako nabijemo osoljeno ilovico. Ilovica pa mora biti čista, brez peska in kamenja, da si živali ne poškodujejo zobovja.

Bolj ustrezne za srnjad so visoke solnice na deblih. Kakih 15 cm debelo deblo odžagamo v višini 120 cm od tal in od zgoraj zavrtamo navpično v deblo kakih 20 cm globoko 4–5 cm široko luknjo, od strani proti dnu te luknje pa tri, štiri luknjice s tankim svedrom, da se lahko izceja slanica. Luknjo v deblo napolnimo

do vrha s kameno soljo, na vrhu pa pritrdimo nekaj čistega mahu. Deblo od zgoraj navzdol nekoliko nasekam, da se slanica prehitro ne odceja. Najenostavnejša pa je solnica s kosom soli v precepu najmanj 1,50 m visokega debelca. Debelce mora biti tako visoko, da žival zagostene soli ne more neposredno doseči in liže le izcedek na debelu ali na tleh, kjer zato steljo odgrebemo do žive prsti oz. ilovice. Nastale luknje ob solniku, kjer divjad ilovico pojé, pa sproti napolnjujemo po možnosti s čisto ilovico. Vrh precepa pritrdimo kos lubja ali deščico, da dež prehitro ne topi soli.

So še drugi načini prirejanja in postavljanja solnic, kar pa prepuščamo iznajdljivosti lovcev. Glavno je, da naprava svojemu namenu dobro in pravilno služi.

M. Š.

Mladi pišejo

Kako je Brin pregnal medveda

Neko soboto popoldan mi je rekel oče, da bo šel pogledat, kako je kaj s srnjaki, kako so prezimili, kako so se prebarvali in kaj nosijo na glavi. Seveda sem ga prosil, da me je vzel s seboj. Hitro sva se pripravila in še pravočasno prišla do koč, ki stoji sredi gozda. S seboj sem vzel tudi mojega Brina, trimesečnega lovskega terierčka. Sklenil sem, da ga bom sam izučil vsega, kar mora tak pes znati. Oče mi je svetoval, naj ga prav posebno naučim dela po krvnem sledu, ker je v Trnovskem gozdu glavna vrsta divjadi srnjad. Ko sva se malo oddahnila, sva se »oborožila« z daljnogledi in šla na gozdno jaso čakati in opazovati. Videla nisva nič posebnega, le nekaj gamsov se je paslo vi-

Foto M. Juvan

Jurij Mikuletič: *Brin je pregnal medveda*

soko v pečeh. Z nočjo sva se vrnila.

Čez noč je moral Brin ostati zunaj koče v pokritem, ograjenem prostoru. Dal sem mu svežo vodo in nekaj hrane ter mu pripravil toplo ležišče. Z očetom pa sva nameravala zgodaj zjutraj spet opazovati srnjad, zato sva šla zgodaj počivat. Nekaj minut pred tretjo uro pa se oče zbudi. Pravzaprav ga je zbudil Brin. Oče je šel ven in ga pomiril. Potem sem vstal še jaz, se na hitro umil kot zajec v rosi detelji in že sva šla oprezovat za srnjaki. Tokrat sva imela več sreče. Videla sva nekaj srnjakov, enega prav lepega. Tudi gamse sva videla prav od blizu. Bila pa je sama kozarija, le prav daleč se je pasel močnejši gams. Okrog 7. ure sva bila spet pri koči. Tedaj pride lovski čuvaj, ki je tisto jutro nesel sol in pove, da smo ponoči imeli obisk. V blatu na vlaki, po kateri so vlačili les, nama pokaže sveže medvedje sledove. Po njih smo sklepali, da je bil to 3–4 letni medved in da je prišel prav blizu koče. Ko ga je Brin začutil, je začel cviliti in praskati po vratih. Najbrž je medved zbežal, ko je oče odprl vrata, saj so bili v blatu tudi sledovi bežečega medveda.

Seveda sem se potem hvalil, kako imenitnega terrierja imam, ki se niti medveda ne ustraši in ga prežene od lovske koče.

Jurij Mikuletič,
Tolmin

Lovska organizacija

Za Slovensko lovsko razstavo!

V prejšnji številki Lovca (stran 344) smo objavili, da bo letos od 7. do 15. oktobra Slovenska lovška razstava v Mariboru in kako se mariborska lovška zveza že pripravlja na to veliko prireditev. Ker je pa to slovenska lovška razstava, je dolžnost vsakega slovenskega lovca, da po svojih močeh sodeluje za njen čim večji uspeh. Kmalu bomo pričeli zbirati trofeje. Točni pogoji, kakšne trofeje pridejo v poštev za razstavo, bodo razvidni iz razpisa v prihodnji številki našega glasila.

Lovska zveza Slovenije

Petindvajset let LD Rogatec

LD Rogatec se je »rodila« 20. oktobra 1946. Ob nastanku je štela 16 članov, sedaj 34. V »mirni dobi« od maja 1945 do ustanovitve LD je vladal še tako imenovani »regalni« lovski sistem. Pred dokončno korekturo mej je lovišče merilo 3200 ha, sedaj pa 4907 ha.

Pri prevzemu lovišča je bil stalež divjadi silno skromen, 4 do 7 gamsov, sedaj 11. Po letu 1967 imamo letni odstrel 1 gamsa. Stalež srnjadi je bil na začetku 30 do 40, sedaj preko

200. Do 1951. leta je bil odstrel 7 srnjakov, srn pa sploh niso odstreljevali. Divji prašiči so skromno zastopali svoje prednike in še to prehodno. Fazanov sploh ni bilo, več je bilo zajcev in jerebic. Vladale so roparice in zelo je bil razvit divji lov, vse tja do l. 1950, ki je bilo za divje lovce prelomnica, saj je članstvo s svojimi temeljitimi akcijami sistematično začelo zatirati vse vrste škodljivcev, predvsem pa divji lov. »Črna« kronika beleži 29 kaznovanj in odvzemov orožja. Nekaj malega zakrknjencem pa bo tudi še »odklenkalo«, ker imamo štiri pomožne lovske čuvaje, ki skupaj z vsemi člani temeljito opravljajo svojo dolžnost.

Omenjam sedanji gojitveni odstrel srnjadi, 30 srnjakov in 30 srn, ki se v celoti izvrši; fazanov odstrelimo letno okoli 80 do 100; jerebov ne streljamo; zajcev 10 do 15% ugotovljenega staleža; divjih prašičev okoli 10 — od nekako 40 v lovišču. Prej lovišče ni poznalo gojitvenih pripomočkov, razen nekaj solnic. Sedaj pa so v lovišču: 3 srnja in prašičja krmišča, 40 fazanjih krmišč, 1 fazanja remiza, 82 solnic, 21 visokih prež, 2 krmni njivi, 88 km lovsko-gozdarskih steza, 4 stalne kaluže za div. prašiče, 2 občasni kaluži za divje prašiče, 1 lovski dom, 3 lovška zavetja. Redno vzdrževanje

Lovsko zavetje »Lipovec«, LD Rogatec

lovskih stez je drago. Z minimalnimi stroški pa te steze vzdržujemo skupno z lovsko-gozdarskimi akcijami, ki jih imamo tradicionalno redno vsako leto. Z gozdarji in z vsemi institucijami imamo dobre odnose.

Sploh pa se držimo desetletnega načrta. Zdravstveno stanje divjadi je zadovoljivo, kužnih obolenj ni. Družina ima 23 pasemskih psov. Finančno gospodarjenje se giblje v okviru plana. Sredstva iz lovišča se vanj vračajo, za prehrano divjadi je poskrbljeno, tudi za zajca. Srnjadi in divjim prašičem smo v letu 1971 (do 1. dec.) položili preko 600 kg domačega kostanja in želoda. Občasno polagamo koruzo, uspeh je viden. Letos je padel jelen osmerak (gojitveni odstrel), očiščen 156 kg. Škodo po jelenji družini 700,00 din smo poravnali. Škoda po divjih prašičih je v letu 1971 do 1. dec. znašala že tričetrst starega milijona din. Lovski turizem izvajamo v okviru plana z ugodnimi rezultati.

Alfonz Koser

Iz zbirke ZLATOROGOVA KNJIŽNICA

1. knjiga, **Slovenski lovski priročnik**, 520 strani, 256 slik. Knjiga zgoščeno in razumljivo obravnava vse pango lovske stroke in našemu lovcu, še posebej kandidatom za lovski izpit, posreduje potrebno lovsko znanje. Cena 50 din (prva naklada je že razprodana).

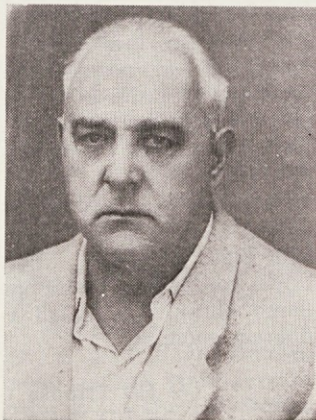
2. knjiga, **Po mojih lovskih stezah**, delo Mirka Šušteršiča, stárosté slovenskih lovskih piscev. Gre za privlačno, ilustrirano knjigo, obsegajočo čas od let po prvi do dni po drugi vojni. V njej se nam pisec kaže kot bogat poznavalec, kot strasten lovec, predvsem in zmeraj pa kot občutljiv spoštovalec narave in divjadi. Cena 39 din.

Zlatorogova knjižnica nadalje priporoča Schmoockovo **Lisico**, temeljito delo, na moč zanimivo, v imenitnem slovenskem prevodu (cena 7 din) in Švigljevega **Medveda**, ta je zavoljo poznavanja, ki je z njim avtor opisal to našo dragoceno divjad, prav tako privlačna in vseh priporočil vredna (cena 7 din).

Knjige lahko naročite prek svoje lovske družine ali neposredno na Lovsko zvezo Slovenije, Župančičeva 9, Ljubljana.

Jubilanti

Drago Zemljak, predsednik naše LD, praznuje 4. marca letos svojo 70-letnico. V upravnem in nadzornem odboru LD je mnogo let uspešno opravljal tudi druge funkcije. Njegova organizacijska sposobnost

Drago Zemljak

in zavzetost je mnogo pripomogla, da je v gradnji Dom lovcev. Za svoje zasluge v času svojega 40-letnega lovskega udejstvovanja je bil odlikovan z znakom za zasluge. Vsi člani LD Ti kličemo še na mnogo zdrava leta!

LD Brestanica — J. K.

Umrli

Iz LD »Boris Kidrič« — Kidričevo

Zima gospoduje v lovišču. Lovci hitijo divjadi na pomoč s hrano. Toda dveh ni več med njimi, ki sta kot ljubitelja narave v najtežjih zimskih dneh in najhujši stiski vedno priskočila divjadi na pomoč. Konec julija 1971 sta se nenadoma poslovila od svojih tovarišev:

Ing. Franju Grünfeldu, direktorju TGA Kidričevo, je 62-letnemu kap ustavila plemenito lovsko srce. Član naše LD je bil ves čas, odkar je bil v Kidričevem. Zraven svoje odgovorne službe in drugih dejavnosti se je udejstvoval tudi v lovstvu. Malo je takšnih, ki bi teoretično in praktično izvajali lov tako, kakor ga je tovariš Franjo. Zanj ni bil lov le šport, ampak tudi znanost in umetnost. Bil je vedno v vodstvu LD, kjer je s svojim znanjem in praktičnimi izkušnjami veliko doprinesel k napredku lovstva. Če je bila seja, posvet, obvezno delo v lovišču ali lov, je izostal le, če je bil službeno zadržan. Zraven svoje resnosti je bil kot lovec tudi vesele narave. Ob vsaki priložnosti je našel pripombe in dovtype, da je vse spravil v dobro voljo. Vrzal, ki je nastala z njegovim odhodom, bo težko izpolniti. Lovci smo se po svojem običaju poslovili od njega v Kidričevem pred tovarno, sredi lovišča, narkar so ga odpeljali k večnemu počitku v Ljubljano.

Ivan Preložnik, predelavec v TGA Kidričevo, je 58 let star za vedno odšel. Svo-boda leta 1945 mu je prinesla pravico do lova, s katerim je bil prežet z dušo in srcem. Tudi njega je srčna kap nenadoma ločila od priljubljenih lovskih revirjev. Zvesti tovariši, člani LD, so ga ponesli k zad-

njemu počitku na lovenško pokopališče, kjer so se poslovili od njega s častno salvo in mu spustili zelene vejice v prerani grob na njegovo krsto.

Hvala za vse, kar sta do-brega storila za LD! Obema dober pogled in najboljši stojišči v večnih loviščih!

Lovci vajine LD — J. C.

Anton Božič, član naše LD, se je avgusta 1971 v 61. letu starosti za vedno poslovil od kočevskih gozdov. Na njegovi zadnji poti smo ga spremili vsi njegovi lovski tovariši in mu izstrelili častni zadnji strel, lovski rog pa mu je zadonel v zadnji pozdrav. Hvala mu za ves trud in tovarištvo!

Lovci LD Mala gora — I. K.

Peter Ozebek, dolgoletni tajnik naše LD, nas je septembra 1971 za vedno zapustil. Kratka in zahrbtna bolezen ga je 45 let starega iztrgala lovski družini, kmetiji in krajevni skupnosti Zgornja Kungota, kateri je bil 7 let vesten tajnik.

Dragi lovski tovariš, hvala ti za tvoje nesebično delo! Ohranili te bomo v trajnem spominu.

LD Kungota — E. Z.

Mihael Debernardi, član in soustanovitelj naše LD, lovec nad 40 let, je 6. 12. 1971 umrl v 69. letu starosti. V času NOB je bil aktivist OF vse do osvoboditve in tudi potem opravljal razne funkcije v množičnih organizacijah ter bil predsednik krajevnega narodnoosvobodilnega odbora. Bil je priljubljen med lovci in sploh prebivalci Ravna pri Piranu.

Dobrega tovariša in naprednega svetovalca bo vsak, ki je z njim sodeloval ali lovil, ohranil v najlepšem spominu.

Lovska družina Šmarje pri Kopru

Dr. Janko Lavrič

Številni znanci in prijatelji so ga 14. 12. 1971 spremili na njegovi zadnji poti na ljubljansko pokopališče. V 72. letu starosti je usahnil naše gore list, klen mož, katerega ime je vtkano v življenje slovenskega lovstva in kinologije. Kakor dr. Ivan Lovrenčič in Adolf Ivanc izhaja tudi dr. Lavrič iz Sodražice. Kot redke izmed rojakov si je pridobil diplomu doktorja prava, se vrnil v domače kraje in nudil ljudem pravno pomoč v odvetniški pisarni v Ribnici. Svoj prosti čas pa je užival na lovu v prostranih struških in sodražskih gozdovih. V usodni vojni se je brez oklevanja pridružil NOB kot aktivist OF in je po vrnitvi iz italijanske internacije z vso družino odšel v partizane. Maščevalni okupator in njegovi pomagači pa so požgali Lavričev dom. V osvobodjeni domovini je dr. Lavrič opravljal vrsto pomembnih funkcij, v ministrstvu za gozdarstvo, v komisiji za ugotavljanje vojnih zločinov, več let je bil direktor lovišča Belje. Leta 1946 je bil izvoljen za poslovodnega podpredsednika Lovskega sveta oz. Lovske zveze Slovenije. Hkrati je bil tudi podpredsednik Glavne lovske zveze Jugoslavije. Leta 1948 je postal načelnik uprave za lovstvo pri ministrstvu za gozdarstvo LRS. Leta 1949 je bil podpredsednik Jugoslovanske kinološke zveze (JKS). V javnem pravobranilstvu Slovenije je dočakal svojo upokojitve, bivajoč v Ljubljani, kamor se je preselil po vojni.

V domačih gozdovih se je navdušil za lov z istrskimi goniči, katere je tudi sam redil in vzgajal. Zelo se je prizadeval, da bi med lovci prodrlo prepričanje o nujnosti vzgoje ne samo psa ptičarja, ampak tudi goniča. V Lovcu je priobčil temeljito razpravo o vzgoji goničev kakor tudi vrsto drugih člankov. Njegovo delo je tudi pravilnik o preizkušnji in telesnem

Dr. Janko Lavrič

ocenjevanju goničev. Pri oblikovanju lovske zakonodaje je v veliki meri pripomogel k osvojitvi koncepta samoupravnih lovske družin in načela lov — lovцем. Pokojnik je bil ves čas med vodilnimi slovenskimi kinologi in se je posebno uveljavil kot sodnik in organizator kinoloških prireditev na vseh ravneh. Bil je soustanovitelj Kluba za goniče in njegov dolgoletni predsednik ter strokovni poročevalac. Veliko je pripomogel, da je pasma istrskih goničev dosegla sloves odličnih lovske psov. Poleg knjige »Moj pes« nam je zapustil bogato dediščino kinoloških elaboratov. Njegovo plodno delo je bilo priznано z najvišjimi kinološkimi in lovske odlikovanji, Lovska družina Sodražica pa ga je imenovala za svojega častnega člana.

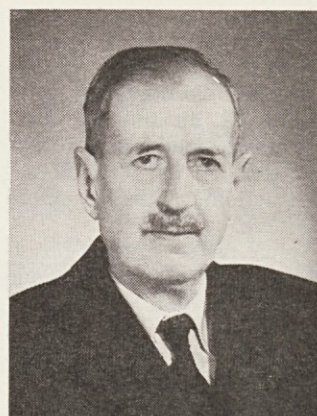
Z žal do groba so ga spremljali ob krsti sodražski lovci, zadonela sta pesem in rog sodražskih lovcev, po govoru Borisa Lovrenčiča pa se je skupaj z drugimi lovske prapori sklonil nad njegov grob tudi prapor LD Sodražica z vtkanimi belimi istrjanci na zeleni svili. Spoštovani lovski učitelj in prijatelj, v svojih delih boš vedno živel med nami, predvsem pa bo oživel spomin nate ob zvonjenju goničev na naših jesenskih lovih.

Lovska zveza Slovenije
Lovska družina
Sodražica

Anton Zigmund, član naše LD, nas je 21. 7. 1971 nenadoma zapustil, star komaj 57 let.

Bil je aktivni udeleženec NOB in dolgoletni član lovske družine. Pogrešamo ga solovci kot dobrega lovca in tovariša, pogreša pa ga tudi divjad, posebno pozimi, saj so bila njegova krmišča vedno vzorno založena s hrano. Dragi Tone, naj ti bo lahka slovenska zemlja!

LD Iga vas

Franc Nosan

Karol Murekar, član naše LD, star komaj 50 let, se je 13. 10. 1971 s traktorjem smrtno ponesrečil. 23 let je bil član lovske organizacije in več let tajnik LD Videm ob Ščavnici. Iskrenega tovariša in pravičnega lovca bomo ohranili v trajnem spominu.

LD Križevci
pri Ljutomeru

Franc Skrt-Rajko, član LD Tribuša in LD Volče, je 2. jan. 1972 zapustil zeleno bratovščino, v kateri je bil nad 30 let zvest sodelavec. Dočakal je komaj 60 let. Kot dobrega lovskega tovariša so ga poznali vsi lovci na Tolminskem, še posebno njegovo lovsko kuhinjo in doma izdelano »Zelenko«.

V poslednji pozdrav se je oglasil lovski rog in iz lovske puške je jeknila salva. Lovci tolminskih lovišč ga bomo ohranili še dolgo v dobrem spominu.

— LD Tribuša
— LD Volče
— LD Most na Soči

Franc Nosan

Visokoraslega, koščenega, vztrajnega, neutrudljivega lovca Franca Nosana ni več; zadnja leta so ga nekoliko upognila in 11. 1. 1972 je pri 77. letih omahnil. Za njim ni ostal prazen prostor samo v lovske vrstah, pogrešali ga bodo

tudi preporodovci in dobrovoljci.

Bilo je 1914. leta, ko je v Ljubljano pripeljal medvedka, nekje nad Dolenjo vasjo, kjer je bil Nosan doma, so ga ujeli. Imel je dovolj sitnosti z njim, toda za Zeleni križ je ob tisti priložnosti na Štrukljevem vrtu zbral 300 kron. Značilno za Nosana, ki je imel potem v desetletjih kot dolgoletni predsednik nadzornega odbora Lovske zveze Slovenije in Lovske družine Vodice veliko opraviti z lovske premoženjem.

V LD Vodice je bil dolga leta tudi tajnik, tajniška aktovka je bila njegov skoraj nepogrešljivi spremljevalec. Na lovu ni hitel s strelom, puška je kar nerada zlezla z njegovih ramen. V gozdu je imel hojo prav tako rad kot srnjaka. Ko pa se je po lovu podprl s skromnim prigrizkom, je ponavadi oživel z njim je zaživela vsa družba, razživela se je prešerno, sproščeno, glasno. Ko se razhajamo na poti življenja v smrt in pregledujemo naše medsebojne odnose, ugotavljamo, da se je vedno samo razdal kot najboljši tovariš. To so bile nepozabne ure, bile, ker jih ne bo več. S hvaležnostjo in spoštovanjem se jih bomo velikokrat spomnili in vselej ko spet zrasel in zaživel pred nami naš nepogrešljivi Francelj. Hvala ti za ves čas, ki si ga preživel z nami!

Lovska družina Vodice

Lovska kinologija

Plan kinoloških prireditelj 1972/73

Če niso določeni datum, kraj in čas prireditve, velja, da bo prireditelj javil podatke naknadno, vsaj 3 tedne pred prireditvijo pasemski organizaciji, ki potem tudi določi sodnike. Ker je možno, da predvidene prireditve iz kateregakoli vzroka ne bo, mora prireditelj v vsakem primeru pismeno povabiti določene sodnike na sodelovanje, ker se brez poziva sodnik prireditve ne bo udeležil.

Vodje tekem, tečajev in seminarjev določi prireditelj. Pasemske organizacije, na katere se je treba obrniti glede določitve sodnikov, so:

Društvo prijateljev ptičarjev, tajnik Pavel Cvenkel, Puharjeva 3, 61000 Ljubljana, tel. 322-641 ali 22-580. Klub ljubiteljev jamarjev, predsednica Tatjana Vončina, Križevniška 4, 61000 Ljubljana.

Klub za goniče, predsednik Franc Strel, Novi svet 6, 64220 Škofja Loka, tel. (064) 85-394.

Društvo brak-jazbečar, Franc Strel, Novi svet 6, 64220 Škofja Loka, ali Miloš Kelih, Dacarjeva 20, 64248 Lesce.

Društvo ljubiteljev prepeličarjev, ing. Milan Dečko ali Slavko Kovač, Gledališka 2, 63000 Celje, tel. (063) 26-56.

1. LZ Bela krajina:

16. 9. pregled in ocenjevanje zunanosti goničev in brak-jazbečarjev. Zbirališče ob 7.30 na vrtu gostinskega podjetja Črnomelj.

17. 9. preizkušnja naravne zasnove goničev. Pričetek ob 7. uri pri Tuševem dolu.

17. 9. preizkušnja naravne zasnove brak-jazbečarjev v Loki pri šoli.

Sodnika na prireditvah Jožko Kalan, Tine Hafner.

2. LZ Celje:

21. 5. pregled in preizkušnja jamarjev v rovu. Zbor pri lovskem domu Rinka, LD Žalec. Sodnik Otmar Cvirn.

28. 5. ob 8. uri pregled psov vseh lovskih pasem (razen jamarjev) na dvorišču OF doma, Celje. Sodnik za goniče in brak-jazbečarje Jože Kristen. Druge sodnike določijo pasemske organizacije.

7. 10. preizkušnja jamarjev na planem v lovišču Žalec. Sodnik Milan Ivezić.

14. 10. mladinska in zrejna preizkušnja šarivcev v lovišču Braslovče.

28. 10. preizkušnja goničev v lovišču Škale pri Velenju. Sodnik Slavko Kovač.

11. 11. preizkušnja brak-jazbečarjev v lovišču Rogaska Slatina. Sodnik Tine Hafner.

28. 11. preizkušnja goničev v lovišču Šmarje pri Jelšah. Sodnika Slavko Kovač in Alojz Brvar.

V lovskem letu 1972/73 bo strokovno-organizacijski sestanek vseh kinoloških referentov lovskih družen.

3. LZ Gorenjske:

Februarja 1972 bazenska predavanja o zreji in šolanju psa za rejce vseh vrst lovskih psov.

10. 6. v Naklem od 8. ure dalje pri železniški postaji ocenjevanje vseh vrst lovskih psov, ki še niso bili telesno ocenjeni in so že dopolnili 9 mesecev starosti. Sodnike določijo pristojne pasemske organizacije, Klub za goniče delegira sodnika Miloša Kelih in Franca Strela.

30. 9. tekma po krvnem sledu za vse vrste lovskih psov v lovišču LD Sorško polje, zbornu mesto na Jeprci. Sodniki Miloš Kelih, Albin Korošec, Jože Kristen, Franc Strel.

7. 10. preizkušnja naravne zasnove vseh vrst jamarjev v rovu in na planem, na Polici v lovišču LD Udin boršt. Sodnika Ivan Caf in ing. Marijan Cvenkel.

4. 11. preizkušnja naravne zasnove vseh vrst goničev in brak-jazbečarjev, delno v Rebri v lovišču LD Stol — Žirovnica in delno v Hotavljah v lovišču LD Go-

renja vas. Sodnika Miloš Kelih in Franc Strel.

4. ZLD Gorica:

26. 3. 1972 ob 8. uri telesno ocenjevanje ptičarjev vseh pasem na dvorišču gostilne »Pri bajti« v Rožni dolini, Nova Gorica. Sodnike določi DLP.

9. 4. pomladanska preizkušnja naravnih zasnov ptičarjev vseh pasem. Sodnike določi DLP.

7. 5. ocenjevanje zunanosti in preizkušnja naravnih zasnov jamarjev v rovu in na planem. Sodnika Albin Korošec in Franc Friškovec.

11. 6. ocenjevanje zunanosti goničev vseh pasem in brak-jazbečarjev v Desklah pri Kanalu. Sodnika Jože Kristen in Franc Strel.

Septembra 1972 tečaj za šolanje in zrejo lovskih psov vseh pasem v lovskem domu v Novi Gorici.

29. 10. preizkušnja naravnih zasnov goničev vseh pasem in brak-jazbečarjev. Sodnika Franc Strel in Albin Korošec.

5. LZ Gornja Radgona:

9. 4. pomladanska zrejna in pomladanska tekma ptičarjev.

29. 10. jesenska zrejna in poljska tekma ptičarjev.

6. LZ Idrija:

17. 9. ocenjevanje zunanosti in preizkušnja naravne zasnove goničev. Sodnik Franc Strel.

7. LZ Kočevje:

7. 5. ob 8. uri telesno ocenjevanje goničev in brak-jazbečarjev, pri Cenetu v Ribnici. Sodnika Tine Hafner in Jožko Kalan.

2. 9. ob 8. uri preizkušnja naravne zasnove goničev v Ribnici, zbirališče pri Cenetu. Sodnika Franc Strel in Jože Vesel.

7. 10. tekma po krvnem sledu v Klinji vasi, zbirališče ob 8. uri v Stari Cerkvi pod Lipco. Sodnika Franc Strel in Jože Kalan.

Oktober 1972 preizkušnja jamarjev v rovu. Sodnik Ivan Rojc.

8. LZ Koper:

26. 3. 1972 telesno ocenjevanje psov vseh pasem

(razen jamarjev) v Škocjanu pri Kopru. Sodnik Jože Kristen, druge sodnike določijo pristojne pasemske organizacije.

9. 4. pomladanska preizkušnja ptičarjev, zbor ob 7. uri pri združenem domu Bertoki.

28. 5. ocenjevanje in preizkušnja jamarjev v rovu, zbor ob 7. uri pri gostilni »Pri Slavkotu« v Črnem kalu. Sodnik ing. Marijan Cvenkel.

24. 9. jesenska zrejna in poljska tekma ptičarjev.

8. 10. tekma goničev.

9. ZLD Ljubljana:

27. 2. 1972 ob 8. uri zbor kinoloških poročevalcev LD v sejni sobi LZ Slovenije.

22. in 23. 4. pomladanska zrejna in pomladanska tekma ptičarjev, zbor 22. 4. ob 14. uri, 23. 4. ob 8. uri pri »Ruskm carju« na Ježici.

29. in 30. 4. ocenjevanje zunanosti ter preizkušnja psov jamarjev na planem in v rovu, zbor 29. 4. ob 14. uri in 30. 4. ob 8. uri pri ornitološkem zavodu v Stožicah. Sodnika Teodor Drenig in Ivan Caf.

7. 5. ob 8. uri pregled in ocenjevanje zunanosti vseh vrst lovskih psov (razen jamarjev) na Ljubljanskem gradu. Klub za goniče delegira sodnika Jožeta Kristena, druge sodnike določijo pristojne pasemske organizacije.

3. 9. ocenjevanje zunanosti in preizkušnja naravne zasnove goničev in brak-jazbečarjev. Zbor ob 7. uri pri železniški postaji Grosuplje. Sodnika Miloš Kelih in Tine Hafner.

10. 9. ocenjevanje zunanosti in preizkušnja naravne zasnove goničev in brak-jazbečarjev v Logatcu. Zbor ob 7. uri pred gostilno »Korenčan«. Sodnika Jože Kristen in Jože Vesel.

17. 9. ocenjevanje zunanosti in preizkušnja naravne zasnove goničev in brak-jazbečarjev v Mengšu. Zbor ob 7. uri pri lovski koči LD Mengeš. Sodnika Miloš Kelih in Alojz Brvar.

24. 9. ocenjevanje zunanosti in preizkušnja naravne zasnove goničev in brak-jazbečarjev. Zbor ob 7. uri pred gostilno »Vesel« v Mo-

ravčah. Sodnika Miloš Kelih in Alojz Brvar.

30. 9. in 1. 10. jesenska zrejna in poljska tekma ptičarjev. Zbirališče 30. 9. ob 14. uri, 1. 10. ob 8. uri pri »Ruskem carju« na Ježici.

8. 10. mladinska tekma in tekma starejših španjelov. Zbirališče ob 7. uri pri »Tavčarjevem dvoru« na Ježici.

Za vse preizkušnje psov je obvezna prijava 14 dni pred tekmo na ZLD Ljubljana. Če bo dva tedna pred tekmo prijavljenih manj kot 5 psov, prireditelj odpade, prijavljeni pa bodo o tem obveščeni. Vodniki psov ptičarjev, ki želijo, da bi bil njihov pes ocenjen tudi v ostrosti na roparico (jesenska zrejna tekma), morajo prinesiti s seboj odraslo mačko.

10. LZ Ljutomer:

Februarja 1972 predavanje o zreji, vzgoji, šolanju in vodstvu psa ptičarja.

16. 4. preizkušnja naravnih zasnov ptičarjev v lovišču LD Križevci.

15. 10. jesenska preizkušnja naravnih zasnov in poljska tekma ptičarjev v lovišču LD Bučkovci.

11. LZ Maribor:

25. 3. 1972 ob 16. uri v hotelu »Košenjak« v Dravogradu zbor kinoloških poročevalcev za lovske družine koroškega kota.

8. 4. zbor kinoloških poročevalcev za lovske družine LZ Maribor (razen koroškega kota) ob 16. uri v hotelu »Orel« v Mariboru.

23. 4. ob 8. uri pregled in ocenjevanje zunanosti ptičarjev, šarivcev in goničev v prostorih »Mariborskega tedna«.

29. in 30. 4. ocenjevanje in preizkušnja jamarjev v rovu in na planem. Zbor v lovskem domu Starše, 29. 4. ob 14. uri in 30. 4. ob 8. uri. Sodnika Jože Kristen in Milan Ivezić.

30. 4. ocenjevanje zunanosti in pomladanska zrejna tekma ptičarjev. Zbor v lovski koči LD Rače ob 8. uri.

21. 5. pregled in ocenjevanje zunanosti goničev in

Pokojni Henči Bulc, član LD Mokronog, s prijateljska

brak-jazbečarjev v Dravogradu. Zbor pred hotelom »Košenjak« ob 8. uri. Sodnik Slavko Kovač.

15. 10. jesenska zrejna, poljska in razširjena poljska tekma ptičarjev in ocenjevanje zunanosti. Zbor v lovski koči v Staršah ob 8. uri.

29. 10. preizkušnja mlajših in starejših španjelov v lovskih zasnovah in ocenjevanje zunanosti. Zbor ob 8. uri pri gostilni v Zg. Dupleku.

11. in 12. 11. ocenjevanje zunanosti in preizkušnja naravnih zasnov goničev in brak-jazbečarjev v Prevaljah. Zbor 11. 11. ob 14. uri pred gostilno Brančurnik in 12. 11. ob 8. uri. Sodnika Slavko Kovač, Alojz Brvar.

12. LZ Notranjske:

7. 5. pregled in ocenjevanje zunanosti goničev in brak-jazbečarjev. Sodnik Franc Strel.

1. 10. preizkušnja naravne

zasnove goničev in brak-jazbečarjev v Cerknici. Sodnik Franc Strel.

13. LZ Novo mesto:

19. 2. ob 16. uri v sejni sobi LZ Novo mesto predavanja o bolezni, zreji in vodstvu lovskih psov.

21. 10. ocenjevanje zunanosti psov jamarjev za vse LD področja SOB Novo mesto — SOB Trebnje — SOB Sevnica. Zbor ob 8. uri pri gostilni Košak, Novo mesto. Sodnika Jože Kristen in Ivan Caf.

21. 10. ocenjevanje zunanosti goničev. Zbor ob 8. uri na vrtu gostilne Košak, Novo mesto. Sodnika Miloš Kelih in Joško Kalan.

22. 10. preizkušnja jamarjev v rovu in na planem, za vse področje LZ Novo mesto. Zbor ob 8. uri pri gostilni Košak. Sodnika Jože Kristen in Ivan Caf. 22. 10. preizkušnja naravne zasnov goničev za področje SOB Novo mesto. Zbor

ob 8. uri pri gostilni Košak. Sodnika Miloš Kelih in Joško Kalan.

28. in 29. 10. ocenjevanje goničev. Zbor oba dneva ob 8. uri pri gostišču »Grmada« v Trebnjem. Sodnik Alojz Brvar.

14. LZ Posavje — Krško:

2. 4. ocenjevanje zunanosti in zrejna preizkušnja jamarjev v rovu in na planem. Zbor ob 8. uri pri Vahčiču v Cerkljah ob Krki. Sodnika Albin Korošec in Ivan Rojc.

22. 4. ob 8. uri ocenjevanje ptičarjev in šarivcev, 23. 4. pomladanska zrejna preizkušnja. Zbor oba dneva ob 8. uri na Stadionu Matije Gubca v Krškem.

14. 5. ob 8. uri ocenjevanje zunanosti goničev in brak-jazbečarjev, na dvorišču gostilne Murko v Krškem. Sodnika Albin Korošec in Alojz Brvar.

7. 10. zrejna preizkušnja šarivcev v lovišču LD Artiče. Zbor ob 7. uri pri gostilni Pintarič v Dolenji vasi.

7., 8., 9. 10. jesenska zrejna in poljska tekma ptičarjev. 7. 10. pričetek ob 15. uri na Stadionu Matije Gubca, nadaljevanje 8. 10. ob 8. uri in 9. 10. popoldne.

19. 11. jesenska preizkušnja goničev in brak-jazbečarjev. Zbirališče ob 8. uri pri gostilni Jesenšek na Vidmu. Sodnika Albin Korošec, Alojz Brvar.

15. LZ Postojna:

25. 6. ocenjevanje zunanosti lovskih psov vseh pasem. Zbor pri gozdarskem šolskem centru v Postojni. Že določeni sodniki Jože Kristen, Franc Friškovič, Stanislav Gobec; drugi sodniki bodo še določeni.

25. 6. preizkušnja naravne zasnov jamarjev v rovu. Zbor ob 7. uri pri gozdarskem šolskem centru v Postojni. Sodnika Franc Friškovec, Stanislav Gobec.

24. 9. jesenska zrejna tekma ptičarjev.

24. 9. preizkušnja naravne zasnov jamarjev na planem. Zbor ob 7. uri pri gostilni Mohorčič v Sezani. Sodnika Otmar Cvirn in Ivan Rojc.

19. 11. preizkušnja naravne

zasnove goničev in brak-jazbečarjev. Zbor ob 7. uri pri gozdarskem šolskem centru Postojna. Sodnika Franc Vesel, Tine Hafner.

16. LZ Prekmurje

15. in 16. IV. ocenjevanje zunanosti in pomladanska zrejna tekma ptičarjev. Zbor pred Domom pomurskih lovcev v Murski Soboti, 15. 4. ob 13. uri in 16. 4. ob 8. uri.

16. 4. ob 8. uri ocenjevanje zunanosti in zrejna preizkušnja jamarjev v rovu in na planem. Zbor pred gostilno Horvat v Nemčavcih. Sodnika Milan Ivezić, Franc Friškovec.

7. 5. ob 8. sestanek kinoloških poročevalcev v Domu pomurskih lovcev v Murski Soboti; zadeva: razstava psov ob 50-letnici prekmurskega lovskega društva.

1. 10. jesenska zrejna in poljska tekma ptičarjev. Zbor ob 8. uri pred Domom pomurskih lovcev v Murski Soboti.

1. 10. zrejna preizkušnja jamarjev v rovu in na planem. Zbor ob 8. uri pred gostilno Horvat v Nemčavcih. Sodnika ing. Marijan Cvenkel, Stanislav Gobec.

17. ZLD Ptuj:

Februarja ali marca 1972 predavanje o zreji, vzgoji, šolanju in vodstvu lovskega psa.

16. 4. pomladanska zrejna in pomladanska tekma ptičarjev. Zbor ob 7. uri pred Domom ZLD Ptuj, Potrčeva 45.

22. 10. jesenska zrejna preizkušnja ptičarjev.

18. LZ Zasavje — Trbovlje:

Aprila 1972 predavanje o zreji, vzgoji, šolanju in vodstvu lovskega psa.

Maja sestanek kinoloških poročevalcev vseh LD.

Julija ocenjevanje vseh vrst goničev in brak-jazbečarjev. Sodnika Miloš Kelih, Jožko Kalan.

Septembra preizkušnja vseh vrst jamarjev v rovu in na planem. Sodnika Jože Kristin, Stanislav Gobec.

Novembra preizkušnja naravnih zasnov vseh vrst goničev in brak-jazbečarjev.

Lovsko izrazoslovje

Lovske šege in navade

Zelena vejica, navadno trikraki vršič smreke ali jelke, na levi strani klobuka je lovski stanovski znak. (Značka z zlatorogom in s črkami SLD je znak lovske organizacije, društva.)

Če lovec upleni veliko parkljasto divjad prežvekovalca (jelenjad, srnjad, damjeka, kozoroga, muflona, gamsa — obeh spolov) ali veliko pernatoto divjad, ki se hrani tudi z drevesnim popjem oz. brstjem (divji petelin, ruševac, jereb), ji vtakne v usta oz. kljun primereno veliko vejico — zadnji grižljaj ali zadnji zalogaj.

Zelena vejica, ki si jo lovec zatakne ob uplenitvi velike divjadi vseh vrst in obeh spolov na desno stran klobuka, je vejica plena. Če ima uplenitelj spremljevalca ali vodnika, le-ta izroči vejico plena uplenitelju, ki jo prej orosi (orositi) s krvjo, tj. pomoči v kri na smrtni rani divjadi. Isto stori lovec, ki je sam uplenil divjad.

Ob izročitvi vejice plena spremljevalec oz. vodnik čestita uplenitelju lovski blagor (čestitati lovski blagor), tj. čestitati k lovskemu uspehu. Lovski uspeh pa ni zgolj uplenitev, ampak tudi doživetje na lovu. Zato se na koncu lova pri pozdravu lovini (pozdrav lovi-

ni) zahvalijo uplenjeni divjadi za lovski blagor lovci in gonjači. Pozdrav lovini je skupna lovska počastitev uplenjene divjadi po lovu. Lovina = lovski plen.

Pred zataknitvijo zadnjega grižljaja uplenjeni divjadi oz. vejice plena za klobuk in pred pozdravom lovini lovci plen oz. lovino oz. divjad položijo. To se opravi tako, da je obrnjena navzgor z levo stranjo, pred pozdravom lovini pa več kosov divjadi tudi razvrste v vrsto ali več vrst.

Položiti divjad pa v lovskem žargonu tudi pomeni ustreliti divjad, še bolj pa isto pomeni položiti na dlako. Veliki divjadi katere koli vrste in spola položimo pred pozdravom lovini na njeno levo pleče zeleno vejico — vejico divjadi. Razen omenjenih prežvekovalcev in gozdnih kur spadajo k veliki divjadi še: medved, svizec, orel, divji prašič in (morebiti) volk. Lovec posameznik počasti uplenjeno divjad na mestu uplenitve z mr-

tvo stražo, tj. tako da po opravi z vejicoma nekaj časa mirno, odkrit postoji ob plenu.

Zadnji pogon je lahko zadnji (tretji, četrti, peti itd.) kot del skupnega lova (brakade) ali pa lovski sestanek po končanem lovu v gostilni, kjer se lovska družina ob kozarcu vina razgovori in poveseli.

Velika praža ali praža je drobovina, glava brez trofeje, vrat in prsi uplenjene divjadi, ki jo je nekoč dobival lovski čuvaj kot nagrado za opravljeno delo na lovu, za prenos, iztrebitev divjadi itd.

Mala praža ali cvrček je drobovina (jetra, pljuča, srce, ledvici) in pripada tistemu, ki divjad iztrebi.

Lovski krst je sprejem novince v lovsko družino, praviloma po uplenitvi prve velike divjadi. Novince lovske krstijo (lovsko krstijo).

Lovski ropot je ropotanje s kozarci, in ga lovci priredijo v čast lovskemu krščencu ali gostu ali drugemu članu omizja.

Lovska latinščina ni enostavna laž, pač pa duhovito pretiravanje v opisovanju lovskih dogodkov.

Popravek: V prejšnji številki je v tej rubriki, 2. stolpec, 1. odstavek zgoraj, tiskarska napaka. Pravilno je sledeče: ...skupaj; manjše krdelo ali krdelce so 3 ali 4 odrasli prašiči skupaj, tropič pa 3 ali 4 odrasli oz. starejši in mlajši prašiči skupaj.

C. F.

Sodnika Jožko Kalan, Miloš Kelih.

19. Društvo ljubiteljev ptičarjev (DLP):

22. 10. republiška tekma po krvnem sledu vseh vrst lovskega psa — pokrovitelj LD Jezero-Komen.

20. Klub za goniče:

25. in 26. 11. tekma goničev v spomin dr. Janka Lavriča na področju ZLD Gorica. Tekma bo ob sodelovanju vseh sodnikov Kluba za goniče.

Kinološka zveza Slovenije

Poljska tekma in jesenska zrejna preizkušnja ptičarjev 23. 10. 1971 v Ljutomeru

LZ Ljutomer je tekmo in preizkušnjo organizirala pod vodstvom izkušenega vodje prireditve Maksa

Nemeca in Vojka Pirharja. Sodila sva Orest Bordon in podpisani.

Dan je bil lep, teren suh, veter primeren, stalež divjadi zadovoljiv. Na tekmi so bili 3 psi, na preizkušnji pa 8.

Poljska tekma:

As, JRP 5228 NKD, tel. oc. p. d., vodnik Franc Antolič, Bunčani; 143 točk — III a; nos 4, iskanje 3, stoja 2.

Hedi Vodranski, JRPki 7165, tel. oc. p. d., vodnik Stanko Čurin, Kog; 103 točke — p. p.; nos 3, iskanje, 2, stoja 3.

Ali, JRPki 7141, tel. oc. dobro, vodnik Mihael Nedok, Presika; 138 točk — III b; nos 4, iskanje 2, stoja 3.

Zrejna preizkušnja:

Aras, JRPki 7193, tel. oc. dobro, vodnik Alojz Kavčič, Ljutomer; 158 točk — II c; nos 3, iskanje 4, stoja 2.

Biser, RMPki 3842, tel. oc. dobro, vodnik Franc Weindorfer, Dragotinci; 123 točk — III a, nos 3, iskanje 2, stoja 2.

Arno, JRPki 2740, tel. oc. dobro, vodnik Vladimir Babič, Veržej; 196 točk — I b; nos 4, iskanje 4, stoja 4.

Aro Lukaški, JRPki 7197, tel. oc. p. d., vodnik Alojz Kajdič, Ljutomer; 120 točk — III b; nos 3, iskanje 3, stoja 1.

Don Ledovski, JRPos 2735, tel. oc. p. d., (prvak razreda mladih na mednarodni razstavi v Ljubljani), vodnik Vojko Pirhar, Ljutomer, lastnik Ciril Pogačar, Ljubljana; 197 točk — I a; nos 4, iskanje 3, stoja 4.

Dik Ljutomerski, JRPki 7192, tel. oc. dobro, vodnik Franc Sever, Precetinci; 160 točk — II b; nos 3, iskanje 3, stoja 3.

Alko Dragočovski, JRPki 7180, tel. oc. odlično, vodnik Herman Otokar; 172 točk — II a; nos 4, iskanje 3, stoja 3.

Boj Hrašenski, JRPki 7194, tel. oc. p. d., vodnik Slavko Lovrenčič, Križevci; 180 točk — I c; nos 4, iskanje 4, stoja 3.

Jože Selan,
kinol. sodnik

Preizkušnja naravnih zasnov 13. 11. 1971 v Škalah pri Velenju

Prijavljenih je bilo 10 psov, preizkušenih pa 6. Vreme je bilo ugodno, mirno in vlažno, v lovišču dovolj zajcev. Prizkušnja je bila dobro organizirana. Vodja tekme je bil Slavko Pocač iz Škal. Po preizkušnji sta sodnika razglasila rezultate, vodniki pa so prejeli lepe nagrade.

Rezultati:

Hiti Meninski, JRGb 1004, pol. 18. 4. 1968, lastnik (l.) in vodnik (v.) Alojz Vrtačnik, Kraše 44, Šmartno ob Dreti. Uspešen.

Azor, JRGp 10078, pol. 25. 3. 1969, l. in v. Jaka Praznik, Kokovica 1, p. Šoštanj. Uspešen.

Dida Strminska, RMGki 4358, pol. 14. 8. 1970, l. in v. Franc Urbanc, Skorno, Šoštanj. Uspešna.

Bari, JRGki 7297, pol. 23. 6. 1969, l. in v. Jože Kvartič, Velenje, Koroška 16. Uspešen.

Ajka, JRGp 10077, pol. 10. 7. 1969, l. in v. Maks Šarman, Maribor, Jenkova 78. Uspešen.

Edo Velunjski, JRGki 5754, pol. 25. 3. 1966, l. in v. Jože Kvartič, Velenje. Uspešen. Vsi privedeni goniči so pokazali prav dobre naravne zasnove in so primerni za pleme.

Lojze Brvar,
Slavko Kovač,
kinol. sodnika

Preizkušnja naravnih zasnov brak-jazbečarjev, 20. 11. 1971 v Rogaški Slatini

K preizkušnji je pse prijavilo 11 vodnikov. Vreme je bilo prilično neugodno. Sveže zapadel sneg ter močan veter, ki se je sprevrgel na vrhu hriba v pravi vihar, sta psom močno otežila delo, predvsem gonjo. V lovišču je bilo dovolj zajcev, da je vsak količjak izvežban pes prišel nanj. Preizkušnja je trajala od 8. do 15. ure, nakar so bili objav-

ljeni rezultati in razdeljene nagrade LZ Celje.

Zaradi obolevosti tovariša Brvarja sem pse ocenil podpisani sam.

Pozitivno oceno v naravnih zasnovah so prejeli:

Žigo, JRBj 3060, lastnik (l.) in vodnik (v.) Milan Udovč, Celje, Selce 30, Ajka, JRBj 3222, l. in v. Mirko Kovač, Rim. Toplice, Mira Reseniška, RMBj 3896, l. in v. Franc Strašek, Kristan vrh, p. Podplat, Mira Šmohorska, JRBj 3246, l. in v. Avgust Zajdl, Rečica pri Laškem, Diva Olimska, JRBj 3182, l. in v. F. Polak, Celje, Žara Vitanjska, JRBj 3253, l. in v. Rudi Petelinšek, Vitanje.

Vsi navedeni psi se lahko uporabljajo tudi za pleme. Zaradi negativne telesne ocene sta bila izven konkurence v zasnovah pozitivno ocenjena:

Lom Šmohorski, RMBj 3808, l. in v. Konrad Pevec, Žalec,

Capek Terski, RMBj 4066, l. in v. Karel Gorišek, Griže. Brez ocene so ostali 3 brak-jazbečarji.

Prireditev je potekala brez zastoja, vodniki so bili disciplinirani.

Slavko Kovač,
kinol. sodnik

Preizkušnja zasnov goničev in brak-jazbečarjev LZ Posavje-Krško, 21. 11. 1971

Privedenih je bilo 7 goničev in 3 brak-jazbečarji. Preizkušnja je bila v lovišču LD Videm, teren Libna. V lovišču je bilo dosti zajcev, saj je vsak pes gonil svojega. Teren je bil močno zasnežen, sicer pa primeren za preizkušnjo. Psi so pokazali dobro lovsko zasnovo, saj so morali v zelo zasneženem grmovju v pol ure dvigniti zajca ali lisico ter glasno goniti vsaj 5 minut. Gonič ali brak-jazbečar uspešno opravi preizkušnjo naravnih zasnov, če v pol ure iskanja dvigne zajca ali lisico ter nato glasno

goni do prve kljuke in jo izdela, kar je skupaj 5 do 7 minut. Biti mora poslušen in vodljiv. Brak-jazbečar pa mora dokazati, da je tudi oster. Tiho goneči psi se izločijo kakor tudi streloplahi.

Preizkušnjo so uspešno opravili naslednji psi:

I. goniči:

1. Bor, istr. res. gonič, last. in vodnik Jože Gorjup, Vel. Komen,

2. Bojko, istr. kdl. gonič, last. in vodnik Franc Kolkaj, Zagorje,

3. Djana, istr. kdl. gonič, last. in vodnik Jože Čolarič, Globočice,

4. Lesi, istr. res. gonič, last. in vodnik Franc Lešnjak, Novo mesto,

5. Tara Golavška, posavski gonič, last. in vodnik Franc Lešnjak, Novo mesto.

II. brak-jazbečarji:

1. Bari, last. in vodnik Ivan Videnič, Brežice,

2. Dino, last. in vodnik Slavko Jereb, Gor. Prekopa,

3. Bika Rakovška, last. in vodnik Milan Suša, Artiče. Od goničev je izven konkurence nastopil Bari, last. in vodnik Jože Pleterski, Videm. Pes namreč nima pozitivne telesne ocene, ker izhaja od resastih staršev, je pa kratkodlak. Ima odlične lovske zasnove.

Psica Desa, last. in vodnik Franc Lešnjak, Novo mesto, ni opravila preizkušnje. Psica se drži vodnika in ne išče samostojno, zato tudi v določenem času ni dvignila zajca.

Ocenjevala je štiričlanska komisija. Ocenjevanje sem vodil podpisani. Preizkušnjo je odlično organizirala LZ Krško oz. prizadevni kinolog Alojz Arko.

Albin Korošec,
kinol. sodnik

Odlikovanja

Srebrni znak za kinološke zasluge so prejeli:

Franc Končan, Bruno Končan, Vera Blazinšek, Vlado Križman, Ljudmila Špindler, Jože Toplišek, Rudi Založnik, Rudolf Fajgelj. Čestitamo!

Kinološka zveza Slovenije

Prijavljene paritve

Nemški prepeličarji:

Kuno v. Geroweier, JRPr 11 — Fida Janinska, JRPr 168, leglo 23. 3. Rejec Franc Markovič, 68350 Dolenjske Toplice 91.

Alon Poljčanski, JRP Pr 122 — Kyra v. Höllntal, JRPr 146, leglo 26. 2. Rejec Stan-ko Valand, Sp. Poljčane 77, 62319 Poljčane.

Cay v. Branden, JRPr 167 — Cika Poljčanska, JRPr 156, leglo 3. 3. Rejec Franc Podojstršek, Lovski dom Rače, Orehova vas, 62312 Slivnica.

Lord v. d. Buchenrausche, JRPr 12 — Ciba Poljčan-ska, JRPr 139, leglo 6. 3. Rejec Anton Zlatič, Cesta 4. julija, 68270 Krško.

Nemški kdl. ptičarji:

Bari Brezulski, JRPki 7171 — Alta Rojska, JRPki 4986, leglo 6. 3. Rejec Ivo Leban, Črniče 79, 65262 Črniče.

Aron, JRPki 7008 — Bistra, JRPki 7019, leglo 17. 3. Re-jec Rado Baša, Zalošče 4, 65294 Dornberk.

Atoš Veleniški, JRPki 6937 — Dina iz Dominega vrta, JRPki 5035, leglo 16. 3. Re-jec Franc Kralj, Radomlje 6, 61235 Radomlje.

Boj, JRPki 6331 — Alka, JRPki 4734, leglo 2. 3. Rejec Leon Vadnov, Bertoki 98, 66000 Koper.

Arno, JRPki 5233 — Biba Dolička, JRPki 6933, leglo 2. 3. Rejec Štefan Hajduk, Kopališka 17, 69000 Murska Sobota.

Lovski terierji:

Capi, JRLT 5800 — Gina Žalska, JRLT 5796, leglo 1. 4. Rejec Franc Kranjc, Ko-tredež 37, Zagorje ob Savi.

Boj, JRLT 3659 — Leja, JRLT 3616, leglo 20. 3. Re-jec Milan Lovrenčič, Me-sesnelova 7, 61000 Ljub-ljana.

Alf, JRLT 5784 — Tara, JRLT 5547, leglo 18. 3. Re-jec Slavko Brglez, 63320 Velenje.

Bor, JRLT 3650, — Bora, JRLT 3653, leglo 17. 3. Re-jec Janko Tišler, Zadruga 14, 64203 Duplje.

Bor, JRLT 3650 — Tara, JRLT 5788, leglo 16. 3. Re-jec Marjan Brzek, Unec 19/a, 61381 Rakek.

Boj, JRLT 3659, — Asta, JRLT 5733, leglo 14. 3. Re-jec Jože Kristen, Partizan-ska 17, 61380 Cerknica.

Don Pobreški, JRLT 3544 — Bora, JRLT 2961, leglo 7. 3. Rejec Dušan Devetak, Čer-nelavci 51 a, 69000 Murska Sobota.

Ardi Škotski, JRLT 2912 — Fajda, JRLT 5551, leglo 27. 2. Rejec Milan Udovč, Ja-nežičeva 22, 63000 Celje.

Boj, JRLT 3659 — Lepša, JRLT 3667, leglo 8. 3. Rejec Janez Miklavčič, Proletar-ska 14, 61000 Ljubljana.

Mapo, JRLT 4820 — Beba Idrijska, JRLT 5503, leglo 2. 2. Rejec Srečko Vidmar, Primštal 28, 68297 Šentjanž.

Brak-jazbečarji:

Perun Vojniški, JRLT 2188 — Cita, JRBj 2192, leglo 13. 3. Rejec Ferdo Omerza,

Socka, 63203 Strmec pri Vojniku.

Runo Reseniški, JRBj 2183 — Era Meninska, JRBj 2045, leglo 17. 3. Rejec Franc Si-monič, Vrunčeva 76, 63000 Celje.

Cigo, JRBj 2185 — Pika Vojniška, JRBj 2193, leglo 5. 3. Rejec Franc Križnik, 63212 Vojnik 54.

Žigo, JRBj 3060 — Terna Reseniška, JRBj 2043, leglo 11. 3. Rejec Rudi Blazinšek, Konjsko 5, 63212 Vojnik.

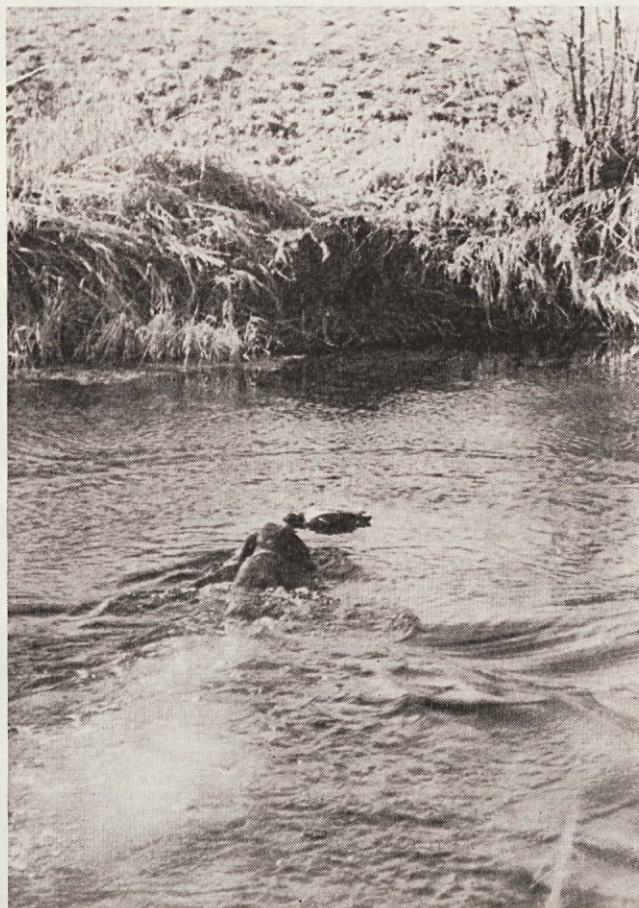
Cero, JRBj 3199 — Faneza, JRBj 3160, leglo 3. 3. Rejec Anton Žužek, Jakičevo 1, 61315 Velike Lašče.

Kdl. istrski goniči:

Ben, JRGki 7342 — Jagina, JRGki 7002, leglo 8. 3. Rejec Branko Pajnič, Bukovica 18, 61310 Ribnica.

Harti, JRGki 7190 — Jago Travnogorski, JRGki 7370, leglo 9. 4. Rejec LD Sodra-žica, Žimarice 9, 61317 So-dražica.

Foto VI. Pleničar: *Vodno delo*

Posavski goniči:

Biser, JRGp 7266 — Bora, JRGp 7269, leglo 11. 1. Re-jec Ludvik Kranjc, Podkraj 91, 61430 Hrastnik.

Bes, JRGp 6308 — Darja, JRGp 7010, leglo 3. 2. Re-jec Ančka Udovič, Unec 115, 61381 Rakek.

Dik, JRGp 10 014 — Cika Podvinska, JRGp 10 030, leglo 16. 3. Rejec Jože Bu-kovič, Gradišče 7, 65271 Vipava.

Kinološka zveza Slovenije

Prijatelju kinologu in lovcu v spomin

Zlati jubilej, petdesetlet-nica slovenske in jugoslo-vanske kinologije, je za nami. V tem jubilejнем letu smo na polju kinolo-gije mnogo osvežili, na novo zasnovali in tudi sto-rili. Spomnili smo se tudi tistih, ki so položili te-melje naši kinološki orga-nizaciji. Vendar ne vseh. Koliko je tudi takšnih, na katere smo pozabili. To so ljudje, ki jim ni teklo pero in ne jezik, a so si s svo-jimi dejanji zaslužili svetel spomin. Nekateri so nas ob naših začetkih podpirali tudi izven Slovenije. Tudi v drugih krajih Jugoslavije se je tedaj rojevala naša kinologija, tudi tem ljudem naša zahvala! Dovolite, da se osebno imensko spomnim le enega. To je bil Joza Martinčič.

Leta 1933 sem bil nekega dne na skupnem lovu v Slavoniji, kamor me je za-neslo po službeni potrebi. Med lovci je bil tudi on in ob njem dva psa: krat-kodlaki nemški ptičar in resasti istrijanec, oba od-lično dresirana. Jaz izpod Savinjskih planin sem te-daj prvič videl, kaj pomeni lovcu odličen pes. Bil sem navdušen nad lovcem, ki je vzgojil taka psa. Po lovu je bil »zadnji pogon« kar na prostem, v naravi. Na pogrnjeno belo rjuho na tleh so lovci zložili svoje dobrote iz torb in nahrbt-nikov, za pijačo je pa po-

skrbela gostilničarjeva hči. Veselja je bilo na pretek. Vsi smo sedeli na tleh. Naneslo je, da je sedel zraven mene lovec z dvema psoma. Predstavil se mi je: »Učitelj Martinčič.« Potem je najin razgovor tekel samo o psih in kinologiji. »Tudi ta dva moja psa sta iz Ljubljane,« je rekel. Poznal je dr. Ivana Lovrenčiča, dr. Janka Lavriča, Teodorja Dreniga, Janeza Zupana in še mnogo drugih. Jaz jih nisem poznal, zato mi je silila rdečica v obraz. Poznal je tudi več slovenskih psarn, o katerih se meni še sanjalo ni. Koliko je tudi vedel o slovenskem puškarstvu v Kranju in Borovljah! Da, na tem lovu sem spoznal tega velikega prijatelja slovenske kinologije in lovstva, odličnega kinologa, strelca ter družabnika. Vzljubil sem ga in od tedaj je bil tudi on meni dober prijatelj. Med vojno, pod ustaško vlado, je moral mnogo pretrpeti. Po osvoboditvi je bil skupaj z ženo nastavljen v Zagrebu, od koder je prihajal na lov tudi v Slovenijo. Jože Herle ga je vodil na ruševca v Solčavske planine, od koder je krivorepega viteza tudi odnesel v Zagreb. V lovski organizaciji je neutrudno delal, saj je bil na koncu tajnik lovske zveze v Zagrebu. Prav ko se je peljal na lovsko zvezo, je v tramvaju zadet od kapi omahnil v smrt. Slovenski lovci in kinologi, ki smo ga poznali, se ga hvaležno spominjamo. Njegov lik zasluži, da mu nabere najlepših rož v naših planinah in mu jih ponesem na njegov prerani grob.

Franc Flere,
LD Nazarje

Nova sodniška pripravnica

za ocenjevanje zunanosti nemških ovčarjev: Metoda Mikuž, Ljubljana, Tobačna 2.

Kinološka zveza Slovenije

Prijavljene in zaščitene psarne

»ČRETNIŠKA« za nemške ovčarje, lastnik Tone Verle, Poljčane 192.

»DOLGOBRDSKA« za šarivce (prepeličarje in španjele), lastnik Franc Podojsteršek, lovski dom Rače.

»IZ RIBNIŠKEGA SELA« za nemške ovčarje, lastnica Elizabeta Majkič, Maribor, Ribniško selo 35.

»OBMEJNA« za službene pse, lastnik Andrej Šajnovič, Gornja Radgona.

»PAJKEŽKA« za nemške prepeličarje, lastnik Franc Markovič, Dolenjske Toplice 91.

»RADOLSKA« za ovčarske in pastirske pse, lastnik Štefka Maurič, Lovrenc na Pohorju.

»ZDOLŠKA« za nemške ovčarje, lastnik Ernest Pintarič, Maribor, Brnčičeva 7/a.

Kinološka zveza Slovenije

Šaljive

Slabše od slabega

»Čprav moj mož dobro strelja, nikoli nič ne pri-
nese.«

»Moj pa sploh 'streljati' ne
more, pa hodi na 'lov.'«

Špula

Podkovan v slovnici

Zgodilo se je, da je moral
lovca zaradi prevelike lov-
ske vneme v zapor. V celici
dobi številko 2459.

Pride ga obiskat sosed in ga
vpraša, če je to njegova
prava številka.

»Seveda je. Misliš, da ni
prava, da je lovska, ker je
lovčeva.«

Špula

Priporočilo

Ko je bila na vrsti Rudijeva
prošnja za sprejem v lov-
sko družino, ga je odbornik

Janez kratko in jedrnat
priporočil:

»Še kot 'ravbšic' nikoli ni
nič zadel, razen včasih v
gostilni koga s stolom po
glavi.«

Špula

Lovec ima najraje studenčnico

Bilo je leta 1970 na lovskem
plesu v hotelu Slon v Ljub-
ljani.

Lovci so imeli na voljo vse
prostore, tudi bar v kleti,
vendar tu vse za dražji de-
nar. Proti jutru so Peter,
Joža in Miha — že precej
praznih žepov — zašli v
bar, zasedli prostor ob mizi
in naročili 1 liter vode.

»Ob 1 litru vode vendar ne
morete zavzemati treh se-
dežev,« pripomni natak-
ar. »No, pa prinesite 2 litra te
tekočine,« se odreže Miha.

Špula

Zagovor

»Ne, danes pa ne greš na
lov! Prvič si obstrelil kra-
vo, drugič psa, tretjič pa
brakirja...«

»Ampak, žena, upoštevaj,
da se je brakir Zajec pi-
sal...«

-elf-

HIRTENBERG
OD LETA 1860 V AVSTRIJI IN PO SVETU

šibrene in krogelne naboje za lov, športno orožje in netilke
dobavljam po ugodnih pogojih preko Lovske zveze Slovenije
in področnih lovskih zvez

Generalni zastopnik za Jugoslavijo

Hans Fanzoj

PUŠKARNA

BOROVLJE — AVSTRIJA

Stalno imam tudi na zalogi: repetirke sistema Mauser, kalibrov
 7×64 in $6,5 \times 68$, s strelnim daljnogledom, cena 4950 Avst.
šilingov;

optične izdelke Swarovsky-Absam, Tirolska, kakor daljnogleda
Habicht 7×42 in 10×40 , strelne daljnogleda in raztegljive
enogleda odlične izdelave;

originalni tirolski loden in blago Cord kakor tudi vse druge
lovske potrebščine;

boroveljske lovske puške bokarice, trocevke —
tudi polfabrikate — *lastne izdelave*.

Prevzemam tudi vsa popravila in montažna dela v lastnih
delavnicah.

STROJIMO, BARVAMO IN PREDELUJEMO

vseh vrst kožuhovino za krzno
Izdelujemo in popravljamo tudi
usnjena oblačila

KRZNARSTVO

VIKTOR BERIČ

LJUBLJANA

Komenskega 36, telefon (061) 320-556

Slovenska lovska razstava

Maribor 1972

7. - 15. oktobra